

REDACTIA
 Str. Aulich (Adam)
 ABONAMENTUL
 Austro-Ungaria:
 pe 1 an fl. 10; pe 1/2 an fl. 5; pe 1/4 de an fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.
 de Duminecă pe an fl. 2.
 în România și străinătate pe an 40 franci.
 Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
 Arad, Str. Aulich (Adam)
 INSERȚIUNILE:
 pe 1 linie prima dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia oară 4 cr. și timbru de 40 cr. de fiecare dată cațiune.
 Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.
 Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Datoria către neam.

(R) „Cât de adesea ni-se par toate zdrobite și nimicite în jurul nostru, toate surpate, din câte am clădit cu atâtea nădejde. Vieța ne pare fără preț, suferințele fără folos, lucrarea neroditoare! Într'un cîș de apă-mă toate se restoarnă preste noi și întinerecul ne cuprinde. În zadar am adus cu veselie cele mai grele jertfe. În zadar am luptat până ni-au răzgerat mâinile. Toate sunt zadarnice!..

Cuvintele acestea sufletești le-a scris Carmen Sylva gîndindu-se par-că la starea de azi a partidului nostru național. Pentru-că, înadever, după ce la 1892 s'a dat o strajnică luptă întru-că, între noi, ca să ajungem a încheia la un loc comitet național numai din bărbați cari simțesc și cugeț la fel; după-ce la 1893 am întins mișcarea națională până în cele mai îndepărtate colibe țeranești; după ce la 1894 am ridicat în picioare România întreaga; după-ce la 1895 am pecețluit înfrățirea naționalității și în toate aceste vremuri am dat temă și mîngăieșuri tot ce aveam scump și drag, — azi ne întrebăm:

Care este rodul atător osteneți și jertfe?
 Cearta ce a izbucnit între fruntași, și printr'o neiertată ușurință și răutate a fost hrănită în foi ani de zile?!
 Faptul că în locul falangei de odinioară sibiiană a rămas nepuțința și zăpăceala?!
 E trist, dar' alt răspuns nu se poate da.

Plecasem, Doamne, cu atâtea însușeșire pe marea viforoasă a luptei naționale, crezînd că biruitori ne vom întoarce după ce ne vom fi izbilit cu dușmanii. Și eată, naia națională zdrobită a fost nu de a proștorilor brațe, ci în urma nedibăției stînci mari s'a lovit!.. Și stăm astfel, noaptea cea lungă și întunecoasă ce s'a lăsat preste noi, în fața căreia Carmen Sylva zice:

... Lumina a păcii, nu trece pe dinaintea porții noastre! Te dorim. Fa să nădăjduim că lucrarea noastră n'a rămas neroditoare! Noi trecem pe cărarea vieții și suntem nepricepuți, întrebăm și ne încunjurăm cu sălă. Deschide-ne tu calea și luminează ochii noștri, să putem vedea limpede. Arată-ne tu strălucirea luminei, care să ne mîntuiască de toată spaima. Fă, ca să resară altă zi în locul celei care s'a plecat spre seară. Întărește-ne și ne opelește cu puteri noue, sau, după voia ta, cu cea din urmă putere...

Ear' puterea cea din urmă, cea pe care nimic n'o poate stavili în por-

nirile ei, pe urma căreia numai izbînda poate naște, este: *Să-și strîngă Românii toți, toate puterile, la un loc. În locul pîsmei să vină înfrățirea, în locul banurilor orbitoare credința cea fără de margini. Ori-cîte slabiciuni și patimi ar fi între noi, nimeni să nu uite, că chemarea noastră de a ajuta cauza națională la liman trebuie să ne pună mai pre sus de noi! Numai așa scăpa-vom de starea dureroasă d'acum, numai așa Bănățeni, Ungureni și Ardeleni vom fi dovedit, că frați suntem și că am isgonit dintr'e noi pe cei cari vrajbă caută.*

Dulcea grăitoare de pe tronul României eată ce zice și privitoriu la cei împinși spre desnădejduire, după-ce întăiu patimile îi înjosise:

„Nu vom perî în mijlocul nimicurilor cari țin vederea noastră legată într'un cerc restrîns, nici nu vom fi tîrîți ca dobitoacele, cari poartă povoare grele fără a mai întreba când li-se va lua sarcina de pe dinsele. Noi ne vom ridica preste noi înșine, căci ni-s'au dat aripi, al căror nume sunt: *cugetarea și voința*“...

Vieța noastră politică în cesti din urmă trei ani, înadever, cu nimicuri s'a pierdut. Căutat-au să dovedească unii dintre noi că alții rei sunt, pe când cu dreptate numai slabiciunile proprii au desvelit.

Dacă tot astfel s'ar urma, fără îndoială, că nici odată nu ne-am pute îndrepta privirea în depărtare, nici n'am mai pute zice: „Noué ni-s'a așezat capul în sus și ni-s'a dat privirea cea stăpînitoare, cu care putem supune lumea și soartea“...

Muncă de reînviere asteaptă națiunea de la noi. Și multe din temelli trebuie ridicate.

Cine mai are deci vreme de pierdut în afaceri de nimica?

Negreșit că numai cei goi în suflet și săci la cap. Cei cari nu se rușinează a face din biserică locaș de idoli morți...

Neamul românesc nu este alcătuit însă nici din farisei, nici din cărturari negustori... El nu dorește palat falnic în care se țes uneltiri diavolești, ci mai bine o colibă mică în care să domnească pacea!...

Cei ha... ai neamului să se adune deci și luptă voinicăască să pornească. Acasă, în partidul național, să facă rîndueală desevîrșită, iar în fața dușmanului pornit asupra-ne cu toată puterea, zid neclintit să se ridice din tot ce neamul nostru românesc are ales. Că nu-i vreme nici să ne mistuim cu nimicuri, nici să ne jeluim, ca babele, ci starea tristă de acum, să fie numai îndemn pentru lucrări cu atât mai roditoare în viitoriu.

Și toți căți inimă bună și curată românească au, în mijlocul luptei fiind și trebuind să îndure multe chiar și de la frați, earăși și earăși să ia aminte următoarele cuvinte ale Carmen Sylvei:

„Cară o petricică după alta cu evlavie și nu te îngrozî de osteneală, nici nu te teme de batjocură. Birfitorii te vor pîsmui, dacă clădirea ta va fi în stare a se împotrivi furtunelor... Pace să aveți și pace să împărțiți. Pace să fie în privirea voastră și earăși pace în suflarea voastră. Nu vă temeți că suspinele ori lacrimile vor necinsti vre'odata bisericuța voastră. Ele o vor sfinți-o, ca și cântările de bucurie și de mulțumită“!...

Numai așa purcezînd, vor pute ave înalta mulțumire de a-și fi împlinit datoria cea mai sfînă: *datoria către neam.*

Călătoria regelui Carol.

Precum era din capul locului hotărît, regele Carol și cu principele moștenitoriu Ferdinand au sosit Mercuri, 27 c., după amiazi la Varșovia. Întru întîmpinarea lor la gară au venit: guvernorul general principele Imeretinsky; adjutantul general Arzeniev și comandantul cetății generalul Komarov (nu fusé cel-ce a fost la Praga). Oprindu-se trenul, garda de onoare a dat salut cu arme, ear musica militară cânta imnul românesc. De la gară cu toții s'au dus la palatul vechiu regal zis Lazinsky; pe tot drumul fiind înșirate trupele garnisoanei. Orașul a fost împodobit cu steaguri. Principele Imeretinsky, care avea, în războiul ruso-romano-turcesc de la 1877/8, și el o comandă sub comanda supremă a regelui Carol, și-a dat toată silința a împlini poruncile țarului, de a face cât se poate plăcută domnitoriului României șederea Lui acolo. Într'e altele a dat un mare prînz de gală și apoi seara pe la 9 oare o reprezentațiune de teatru.

La prînz, guvernorul Imeretinsky a spus următoarele:

„Mi iau voie a ridica un toast în sănătatea Majestății Sale regelui, conducătoriu biruitoriu al celor două armate viteze, cari la Plevna s'au luptat la olaltă ca frați de arme“.

Acest toast a fost acoperit cu strigăte vîi de ura!, ear' musica militară suna imnul național românesc.

Regele Carol a răspuns în următoriu mod:

„Foarte mișcat de toastul amabil al Ilustrității Tale Serenissime, mulțumesc din adîncul inimei pentru primirea pe cât de strălucită pe atât de simpatică, ce am găsit-o aici. Călătoria mea în Rusia trezește în mine amintiri, cari îmi sunt scumpe. Cuprins de bucurie, am revăzut astăzi acele trupe, cu cari am împărțit griji, primejdii și biruințe pe câmpiile de bătăie. Numele Ilustrității Tale Serenissime, precum și acela al fericitului general Todleben, sînt pentru noi nedespărțibile de luptele sîngeroase de la Plevna; și eu îmi aduc întodeauna cu recunoștință aminte, că în momentele hotărîtoare, pe la cari am trecut împreună, D-voastră v'ați aflat întodeauna alături de mine, ajutân-

du-mă cu sfaturile D-voastră luminate Dând expresie dorințelor celor mai calde pentru armata cea vitează împărătească, întăiu meu gînd se îndreptează către șeful-suprim și preainalt al D-voastră, Majestatea Sa Impăratul Nicolae II, în sănătatea căruia ridic paharul. Trăiască M. Sa Impăratul!“

Musica întonă imnul național rusesc, pe când eară izbucneau strigăte de ura!

„Agența telegrafică română din București a trimis în afară următoarea depeșă:

„Intreaga presă română recunoaște unanim importanța visitei regelui Carol în Petersburg, vizită care va consolida legăturile de prietinie între România și marele imperiu vecin, ce fuseseră întărite pe câmpurile de bătăie de la 1877“.

Ziarele maghiare despre călătoria regelui Carol.

Semioficiosul „Pesti Hirlap“, din 27 Iulie după ce vorbește de luptele și învingerile de la 1877 în contra Turcilor, lupte prin cari oastea română de sub conducerea lui Carol și-a dobîndit renume european și și-a deobligat Rusia, — continuă astfel:

„Pe noi Maghiarii ne interesează, dar omul earășe din visita regelui Carol la Petersburg, nu ca visita lui Ferdinand al Bulgariei.

„Suntem convinși, că dacă acolo de present vor trata politică, nu vor eși din cercul acelor convenții, cari există între Rusia și Austro-Ungaria privitoare la statul-quo și la pacea din Balcani. Decât că aceasta în mod firesc se referă numai la present și nu putem ști cari sunt hotarele acestui present.“

„Noi cunoaștem opinia publică a României, nu putem fi nici în dubiu în ce privește înclinațiunile lor „prietinești“ față cu noi. Nu suntem asemenea neorientați încât pentru aspirațiunile României, cari se lovesc în interesele noastre. Suntem aproape în curat, ce să ținem la prietinia oficială română și știm că în sentimentele poporului român concepția iredentă e hotărîtoare.

„Și această Românie crește an de an în putere și în însemnătatea sa politică. Armata sa arată o dezvoltare mare, și pentru-că e națională găsește forță mare în conștiința sa. — Legăturile familiei dinastice cu dinastiile din Anglita, Germania și Rusia trag mult în cumpănă, ear' afară de aceasta Europa s'a deprins deja a privi cu multă plăcere la puternica dezvoltare a noului regat și a-l socoti ca stăpî indispensabil în orient pentru menținerea echilibrului european.

„Acest stat, ce se bucură de niște stări favorabile ce nu se pot tăgădui și e plin de putere, înaintează spre viitoriu cu astfel de scopuri, cari lovesc în interesele națiunei maghiare. Se organizează moralicește, în cele spirituale ca și în puterea elementară, asigurându-și astfel viitoriu.

„Ear' noi Maghiarii ce facem, ca în același timp să ținem și noi pas cu viitoriu? Înaintăm și noi în mod admirabil cu toate, numai în ce privește combaterea cu succes a primejdiei ce ne amenință de către orient stăm pe loc. Căci să nu uităm, că dacă din partea aceea va suna buciunul de atac, noi vom rămînea singuri, ear' dacă singuri nu ne vom ști apăra, a ne răzîma pe buniprietini ar fi o zădarnică iluzie.

„Dușmanii noștri în timpul din urmă n'au scăzut, ci s'au potențat. În politică sentimentele și logica calculelor întemeiate pe aceste sentimente nu sunt sigure înțucerea la scop, numai din dezvoltarea lucrurilor se pot trage concluziuni.

„Națiunea maghiară trebuie să recurgă la logica dezvoltării lucrurilor și să înainteze

pe această cale, pentru-ca să nu se abată de la cărarea asigurării propriilor interese. „Oare pe această cărare înaintează???”

„Alkotmány“, organul partidului popular, publică în 27 Iulie un articol intitulat „Infrățire ruso-română.“ Vorbind de importanța călătoriei zice:

Suita regelui este compusă numai din soldați cari au luat parte în războiul rusoture din 1877. Acolo sunt generalul Vlădescu, colonelii Manu și Georgescu, majorii Grăsowski și Dimitrescu, acolo e și — Sturdza ministrul președinte, care acum face plăcerea domnitorului său, de a-l însoți în calea cea lungă. În Ungaria, la timpul său, n'a venit, căci cum anunțase „Tribuna Poporului“ din Arad „visita aceasta a fost numai un act de complășcă, la care prezența lui Sturdza nu era necesară.“ Da, acum înțelegem. Așa dară visita de la Petersburg nu este un simplu fapt al complășcă, ci are și importanța politică și pentru aceea trebuie să fie și Sturdza acolo.

„Intr'adevăr este ceva în afacerea întreagă. Suita va avea privilegii a reimpășcă vechia prietenie de arme. Insuși faptul că aceasta suită e compusă din generali cari au luptat alături cu Rusia, poartă pentru sine pecetea tendentiozității și credem că efectul acestei împrejurări se va resimți atât în Viena cât și în Stambul. Altcum întreaga călătorie are aspectul, ca și când președintele Faure ar visita pe împăratul Wilhelm.

„Această schimbare de front a României s'a putut prevedea. Deși oficioasele vor nega importanța politică, nime nu poate susține că opinia publică din România ar perhorresca intrarea în sfera de interese rusești chiar și în contra afacerii cu Basarabia. Prietenia austro-ungară în România n'are tărădăcină, căci, ori cât s'ar zice, inimile sunt stăpânite de ură în contra Maghiarilor, ură atârțată cu mult succes de către Ligă.

„Dacă Wekerle al nostru și cu Szilágyi n'ar fi inscenat odinioară procesul Memorandumului, dacă n'ar fi făcut din advocați și preoți de la sate „martiri“ renumiți în Europa întreaga, n'ar fi avut nici Liga teren de agitare, nici ura austro-ungară teren de propagandă. Acum e complet triumful partidului ruso-fil, ear' Sturdza „cel cuminte“, „prietinul lui Bánffy“ își va retrage prietenia cu Austro-Ungaria“...

oraș și în scurtă vreme gemea peronul de lumea cea multă eșită spre întâmpinare.

Mijlocul peronului era rezervat pentru președintele țării bar. Bourguignon, singurul care a avut ordin să salute oficial pe rege; partea dreaptă și stângă era ocupată de mulțimea inconmensurabilă.

Dar primirea neoficială, sinceră și spontană a fost cu mult mai grandioasă decât orișice ceremonial oficial. Dame și domnișoare, bărbați cărunți și inberbi, întreaga Românie entusiastă din Cernăuți și giur s'a prezentat la gară și însuflețite strigate de „trăească“ au adus omagiu de iubire și devotament Domnului român.

Apărând pe platforma vagonului, a fost regele salutată de dl consul al României M. Cogălniceanu, care apoi la dorința mai înalt a prezentat Maiestății Sale pe președintele țării bar. Bourguignon.

Dându-se jos din vagon a intrat regele și principele Ferdinand în conversație foarte animată cu cei prezenți.

Baronului Bourguignon i-a zis, că îi pare foarte bine a-l cunoaște, mai ales că asta primăvară a avut ocaziune să cunoască la Abbazia pe antecesorul în președință, pe contele Goess. După-ace a mai întrebat pe președintele țării despre unele detalii, a trecut la primarul orașului, cav. de Kochanowski, cu care a convesat mai mult timp despre progresele cari le-a făcut orașul Cernăuți de când a trecut regele pe aici pentru primădată.

După aceea s'agrăit Maiestatea Sa pe dl prof. Dr. I. G. Sbiera, mulțumindu-i pentru opul „Mișcări culturale și literale“ și felicitându-l pentru valoroasa lucrare.

După acestea a urmat o s'enă penibilă. Dl general Vlădescu, care însoțește pe regele, prezentă Maj. Sale pe dl baron N. Mustatza, cu cuvintele:

„Dați-mi voie Majestate, să Vă present pe baronul Mustatza, un bun Român din Bucovina“.

Regele Carol plăcut impresionat se întoarce către bar. Mustatza și agrăindu-l românește îi spune, că îi pare foarte bine a-l cunoaște, baronul Mustatza însă nerferic inspirat, răspunde nemțește spre indignarea tuturor, cari au auzit:

„Entschuldigen Majestät, ich spreche nicht romänisch, wir sind hier deutsch erzogen!“

Nu este aici locul să relevăm ce impresiune a făcut asupra regelui acest „bun Român“.

Presentându apoi dl consul Cogălniceanu pe dl baron Dr. Ales. Hormuzachi, s'a adresat Regele către acesta cu întrebarea germană, că vorbește românește. Răspunzând baronul Hormuzachi afirmativ s'a întreținut Maj. Sa cu dînsul mai multă vreme, interesându-se de studiile ce le-a făcut și de membrii familiei Hormuzachi.

O probă despre escelența sa memorie a dat Regele zărind între cei prezenți pe părintele Dimitrie Brăilean dela Gura-Humorului. Indreptându-se către dînsul a început conversația cu cuvintele:

— „Mi-se pare, că ne cunoaștem!“ și după puțină cugetare a constatat regele, că părintele Brăilean i-a fost prezentat acum 16 ani la Stănișoara.

Intr'o conversațiune mai lungă s'a interesat apoi regele de starea preoției, in-

trebând pe părintele Brăilean, care răspundea foarte precis — despre Metropolitul, despre Archimandritul Stefanelli, cât și despre căpitanul țării Iancu Lupul, care se află la băi.

Maj. Sa s'a mai întreținut cu dl George Gallin, secretarul consulatului român din Cernăuți.

În timpul acesta s'a întreținut și principele de coroană Ferdinand cu președintele țării și primarul, dar mai ales cu dl prof. Dr. I. G. Sbiera, interesându-se în deosebi de universitatea din Cernăuți, de limba de propunere, de profesori și studenți. Întregul decurs al conversațiunii a fost cordial.

Anunțând apoi dl inspector reg. rom. de trenuri Cotescu, că trenul stă gata de plecare, și-au luat regele și principele rămas bun de la toți întinzând tuturor mâna, cu cari a stat de vorbă.

Conferențe sau Reuniuni învățătorești?

Din articolul publicat în Nr. 76 al „T. R.“ din Sibiu aflăm, că senatul școlar al Consistoriului archidieceșan din Sibiu cu scop de a executa hotărîrea Sinodului archidieceșan din a. e., cu privire la reactivarea conferințelor învățătorești — se știe, că Sinodul a hotărît înlocuirea Reuniunilor învățătorești de până aci cu conferențele — a împărțit archidieceșan în 12 cercuri și a numit drept comisari consistoriali pe următorii: 1. pentru cercul Brașov, locul de întrunire Brașov, Dr. Vasile Saftu, paroh acolo; 2. pentru cercul Sibiu, locul de întrunire Sibiu, Dr. Vasile Bologa, directorul școlii de fete de acolo; 3. pentru cercul Făgăraș, locul de întrunire Făgăraș, Dionisie Făgărașan, prof. gimnazial în Brașov; 4. pentru cercul Sighișoara, locul de întrunire Mediaș, Demetriu Moldovan, protopresb în Sighișoara; 5. pentru cercul Sebeșul-săseșc, locul de întrunire S.-Sebeș, Dr. Iosif Blaga, prof. gimn. în Brașov; 6. pentru cercul Deva, locul de întrunire Deva, Dr. Pavel Oprisa, prof. gimn. în Brad; 7. pentru cercul Zarand, locul de întrunire Brad, Vasile Dămian, protopresbiter acolo; 8. pentru cercul Abrud, locul de întrunire Abrud, Ioan Popovici, prof. la școala civilă de fete din Sibiu; 9. pentru cercul Cluj, locul de întrunire Cluj, Gregoriu Pletos, prof. gimn. în Năsăud; 10. pentru cercul Dej cu locul de întrunire Dees, Teodor Herman, protopr. acolo; 11. pentru cercul Reghin, locul de întrunire Jabenita, Dr. Elia Cristea, secr. cons. în Sibiu și 12. pentru cercul Bistrița, Simeon Monda, prot. al tract. Bistrița.

Încât am putut afla, dintr'acești comisari până acum singur părintele protopresbiter Vasile Dămian din Zarand a declinat de la sine onoarea de a conduce conferința din cercul

său. Să sperăm, că dl Dămian își va spune, dacă va fi trebuit și motive, ce l'a determinat la aceasta.

Cunoscând de aproape lupta ce s'a desfășurat în Sinodul archidieceșan la jurul acestei chestiuni importante, din considerarea personală, de rudenie etc. dl Dr. Bologa cu propunerea sa de a abandona sistemul Reuniunilor și a reveni la conferințele de mai înainte, dovedite de nepractice și de greoaie, am fi așteptat, ca Consistoriul din Sibiu, care nu odată a dat dovezi, că știe face afront concluzelor superiorității sale — Sinodului archidieceșan (într'altă dovă, hotărîri neexecutate cu privire la ajutorul de stat de mult pierdut, la sidoc etc. etc.) zic am fi așteptat să nu cadă și el în păcatul în care căzuse Sinodul de a aduce într'o cauză atât de momentosă un conclud atât de pripit — să fi mai amânât executarea acestei hotărîri, care la încercături are să aducă și aceasta instituțiune

Caracteristic în această afacere este faptul, că într'acești comisarii consistoriali pentru conferințe abia aflăm din centru 8, și dintr'acești pe susținătorii conferințelor dl Dr. V. Bologa, pe prof. I. Popovici și pe unicul om din consistoriu, pe dl Dr. E. Căteș, secretari; pe când după discuțiunea în focată urmată în sinod ne-am fi așteptat ca aceste conferențe să fie conduse în ponderanță de oameni din centru: acești consistoriali și profesori de la seminarul „Andreian“, aproape toți foști membri, ba unii chiar președinți ai Reuniunilor, cum îngropate. Astfel ne este de neexplicabil lipsirea dintr'acești comisari a dlui Mateiu Vlădescu, fost preste 10 ani referent școlar, fost comisari consistoriali la examenul de seminarul „Andreian“, a actualului referent școlar Dr. Liviu de Lemeny, a profesorilor Dr. D. P. Barciuanu, D. Comșa, Dr. Șpan, Dr. Stroia etc., cari ca profesori toată întâmplarea vor fi trăgând și ei ceva în cumpăna chestiunilor pedagogice ce vor pune pe tapet în aceste conferențe.

Ca unul, care din fericire, mă numără eu în șirul dascălilor noștri din archidieceșan semnalând această afacere recurg cu răgărea către colegii mei, ca luând parte conferențele din 18/30 și 19/31 August să se pregătească fiecare, ca la timpul să se putem lua poziție în această chestiune și nelipsind de la datorința noastră, să încurgem în afacere la forul suprem: la Congresul național-bisericesc, care și așa îndemnează consistoriile să studieze afacerea Reuniunilor și să pregătească statutele necesare pentru purcederea în uniformitate.

Un dascăl îngrijat de soarta dascălilor români din archidieceșan.

Regele Carol I. la Cernăuți.

„Patria“ din Cernăuți publică cu datul de 26 Iulie n. următoarele:

Eri la oarele 6 și 5 min. a intrat în gara Cernăuților trenul special, care aducea vagonul regal cu regele României și principele de Coroană Ferdinand. Urale entusiaste și nesfârșite au aclamat pe înaltul oaspe, care odănc mișcat a apărut la fereașta compartimentului, mulțumind emoționat, a eșit apoi pe platformă și nelincetând aclamările s'a dat jos din tren, întreținându-se timp mai îndelungat cu publicul eșit neoficial la gară ca să-l întâmpine.

Peronul era îndesuit de lume distinsă. Vestea că sosește regele Carol I., deși nu se anunțase oficial, se lășe ca fulgerul prin

Ear' pe fata cealaltă Sântoaderii au omorît-o noaptea, și măruntaiele ei le-au aruncat pe coperișul morii.

(Pătaș).

II.

Intr'o seară din postul Paștilor se adunaseră câteva fete din sat la o șezătoare. Și torceau, și glumeau, și rîdeau, știți ca la șezători.

Când își petreceau mai bine, numai ce bate cineva la ușă. Fetele strigară să intre.

— Bună sara! deteră niște feciori, pe cari fetele până acum pare că nu-i mai văzuseră.

— Să ne primiți și pe noi, ziseră tot ei. Începură feciorii să povestească și să se joace cu fetele, că unele mai ales tare erau frumoase.

Una dintr'ace fete, mai frumoasă de fire, ședea pe scaun și nu se juca, ci se uita când și când pe furis la feciori; deodată i-s'a părut, că unul din ei are o coadă de cal virată pe tureacul cizmei. Și s'a înspăimântat fata, și-a adus aminte că era sârbătoare, Sântoaderii; și a zis atunci soru-si, care era cu ea în șezătoare, să plece acasă că-i târziu. Dar' soru-sa nu se grăbea, că nu pricepa.

Fata acum a început să zică într'una: — Folomoc în foc! Gușa după ușă! Hai, soro, acasă! Folomoc în foc! Gușa după ușă! Hai, soro, acasă!

Și tot așa, tot așa, și mereu aru-

foc din caerul ei până ce abia de-a mai rămas ceva în furcă.

Surorile erau gata să plece acasă, celelalte fete le rugau să mai stee; ear' feciorii nu vreau să le lase. Ele atunci ziceau:

— Că earăși venim!
— Că nu mai veniți, răspundeau feciorii.
— Ba, zău, venim.

— Apoi bine, noi vă lășăm acasă ziseră feciorii cu viclenie, dacă voi vă înodați capetele brăcilor *) unul de altul, și un capăt al brăcii îi ținem noi, capătul celălalt îl țineți voi, până ce sosiți acasă.

— Vrem și așa, zise una.

Gândeau adecă feciorii în capul țor, să le poată găsi urma de cumva fetele n'or mai întoarce la șezătoare.

Și au sosit cele două surori acasă, și iute au spus către mamă ce-i și cum.

— Ear' mama, mai ispitită decât ele, când a prins veste de una ca asta, de grabă a încurat ușile, și a poruncit fetelor să întoarcă cu gura în jos toate vasele câte le aveau în casă.

Pe urmă au stîns lumânarea și s'au culcat.

Nu prea puteau să adoarmă nici mama, nici fetele, și eacă aud prin curte lanțurile Sântoaderilor zurăind. Și vrea ei să intre în casă și bat la ușă, dar' nu puteau intra, că ușa era încurată.

*) Cingătorilor, brânelor.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“

D'ale Sântoaderilor.

— Povestiri din Bănat —

I.

S'au dus odată două fete la moară să macine. Moara era plină de oameni, și până ce li-a venit rândul fetelor la macinat, se făcuse noapte d'a binele.

În stărsit, când macinără și iele, rămaseră singure, și haid să pornească împreună către casă. Dar' eacă, în pragul morii, doi oameni se opres și se uită la ele. Ei cam sămăneau la față cu doi feciori din sat. Și cum priveau așa la fete se apropiară binisor de ele și încep să intre în vorbă, ba despre una, ba despre alta, ca oamenii la moară.

Nu știu cum se făcu, că una din fete se plecă odată, ca și când ar ridica ceva de jos, și atunci vîzî sub cămașa unuia din feciori o coadă de cal. El n'a băgat de seamă, pentru că tocmai rîdea; ear' fata s'a uitat bine în fața feciorului, și i-a zărit dinții lui lași, ca și dinții calului.

Acum nu mai rămâne nici o îndoeală, că feciorul era unul din Sântoaderii, cari dacă vreau se schimbă din cai în oameni. Ce să facă fata?

S'a prefăcut ea, că mai are te miri ce lucru p'afară, și a eșit din moară. Când s'a vîzut în largul ei, a alergat către casă tot într'un suflet, și la moară n'a mai venit până la doua zi dimineața.

Sântoaderii strigă atunci:

— Vină, oală, și deschide!

— Nu pot, că-s cu gura în jos, răspunde oala.

Și au strigat Sântoaderii la celelalte vase și blide din casă; dar' toate răspundeau pe rînd: „Nu pot, că-s cu gura în jos.“

Nu se lășă Sântoaderii cu una, ca și earăși bat la ușă și strigă:

— Tu, ciobule, de sub pat, haid și deschide ușa!

Ear' ciobul, care nu era cu gura în jos, ascultat de sub pat și a pornit hăreș prin casă, și era acum p'aci să deschidă ușa, când mama fetelor a strigat către din grindă:

— Sari, pilă din grindă, și sparge bul, că-i nemernic!

Pila repede a sărit și a spart ciobul râme...

Sântoaderii n'au putut intra la casă lor două surori.

Ear' fetele celelalte, cari mai rămăneră în noaptea aceea la șezătoare, au fost site a doua zi omorîte și cu mafele în pe garduri.

Așa se resbună Sântoaderii. (Selbăgel).

Regele Carol la Petersburg.

(*) Insoțit de principele moștenitoriu, de primul său sfetnic dl. D. Sturdza și de o strălucită suită, M. Sa regele Carol I. al României a plecat luni, 13/25 Iulie la Petersburg, să viziteze pe țarul.

Insemnătatea acestei vizite este la iveală chiar și pentru oameni cari nu se îndelânicesc cu politica. Ear' cei cari urmăresc cu luare aminte urmările vizitelor ce-și fac suveranii, nu vor întârzia a recunoaște drept ca mare întâmplare politică această întrevvedere dintre Țarul Nicolae și regele Carol.

Deși la 1877—78 oștirea română și rusească au combătut împreună, mai mult chiar: armata română a mântuit cinstea celei rusești, totuși răpirea Basarabiei a fost desigur un motiv, ca toate inimile românești să simțā dispreț și ură față de Ruși. Rana, ori-cât de sângeroasă și adâncă ar fi, cu vremea se închide. Ear' în politica urmările adese apar cu atâta stăruință, că ești silit să le primești chiar când asupra inimii tale trebuie să treacă cea mai crudă silnicie. Așa și România față de Rusia! Ce, era să țină și să manifesteze necaz?.. Dar' ce-i păsa Rusiei puternice de necazul micului regat român! Țarul celor 125 milioane Ruși nu cumva era să cadă pe griji pentru-că 10 ori și 12 milioane Români îl urăsc?

Desigur că nu.

Și aceasta o știa în primul rând înțeleptul rege Carol I. și toți sfetnicii sei. De aceea politica României a fost: bune legături cu toate statele, dar' mai ales cu vecinii! Ear' Rusia vecină le este fraților nostri din România, și dacă e adevăr, că fortificațiile dela Namoloasa și chiar cele din jurul Bucureștilor s'au făcut mai ales în vederea unei invasiuni de la Nord, nu e mai puțin adevărat, că printr'o politică înțeleaptă România a reușit să intre în cele mai bune legături și cu puternica Imperație rusească. Prin căsătoria prințului Ferdinand, moștenitoriu Coroanei, dinastia română s'a înrudit cu cea rusească, principesa Maria fiind o verișoară a țarului. Cât de mult cei doi suverani prin urmare și țerile lor — s'au apropiat politicește, s'a putut vedea mai ales cu prilejul in-

augurării palatului Universitar dela Iași, când țarul trimisese în a doua capitală a României pe guvernatorul Basarabiei, ca să salute pe regele Carol. Eri regele României a intrat în capitala mării împ' rării în mijlocul sunetelor clopotelor și a aclamării poporului rusec.

Fericită domnie a avut regele Carol I al României! Nainte cu treizeci și doi de ani sosise în Țeară pe ascuns, într'o barcă. Străbătuse — ca să ajungă la București — câmpii întinse pe unde nu vedea de cât sate mici și s'erace, ear' cât despre orașe, chiar Bucureștii semăna unui oraș murdar asiatic, ear' nu a reședință pentru un prinț din apus... După o domnie de unsprezece ani conduce însă o armată voinică la luptă glorioasă... Din tunurile dușmane își făurește coroană și țeara-l proclamă de rege. Primește în urmă visita unuia dintre cei mai bătrâni și mai puternici împ'erați din Europa, care admiră cu însuflețire tot ce vede în regatul român. Eri l'a îmbrățișat alt împ'erat puternic și în curând va primi visita împ'eratului Germaniei...

Tot atâtea semne v'edite nu numai despre înalta înțelepciune a primului rege român, dar' și dovezi necontestate cât de mult regatul român și cu el întreg neamul românesc a câștigat în importanță.

Salutăm deci cu bucurie visita regelui României la Curtea imperială din capitala Rusiei, și socotind-o ca o urmă a politicii externe înțelepte, urăm regelui Carol I încă mulți ani de domnie, să poată adăoga mereu la șirul de fapte cari Lui i-au făcut un nume mare, regatului român nemăsurate bunătăți și întreg neamului românesc glorie!

PENTRU UN „CSĂRDĂS“.

Ilustrarea stărilor din Munții-Apuseni.

Un corespondent al nostru din Munții-Apuseni răspunde pe larg acelor domni preoți, cari cu ocazia unei petreceri în Munți au îngăduit să se cânte și joace csărdăs. Omitând partea polemică prin care corespondentul susține adevărata spuselor sale, pe de altă parte chestia prea fiind învechită, încât a provoca nouă polemii nu mai are rost, — estragem următoarele nouă detalii despre atrocitățile gendarmilor și a funcționarilor de stat față cu Românii de acolo:

*Si mamele la vatră plâng,
Suratele torc suspinând:
De jale după fii și frați,
Cari lasă câmpii s'ămănași
Si merg la oaste de soldați!*

*Al nostru glas ș'al nost cuvânt
La voi sunt toate pleavă 'n vânt,
Să ne rugăm nu ne lăsați, —
Si 'n sfântul nost altar intrați, —
Si legea ni-o desprețuiți,
Si limba v'reți să ni-o răpiți? ..
O! voi venetici urgisiți!*

*Si când vedeți, că ne-adunăm:
De rele, seamă să ne dăm:
Voi după procurori strigați
Si cu gendarmii ne-alungați!
Ear' dacă mai și îndrăsnim
Pe la 'mp'erat să ne jălbim:
În temnițe ne istovim!*

*Pe voi baroni v' ridicăți,
Pe noi de tot ne despoiați;
În dietă singuri stăpâniți,
Leși numai pentru voi croiți.
Din darea noastră v' nutriți
Si pe teatre cheltuiți:
Lăsându-ne de tot sleiți!*

Alba-Iulia, la 22 Iulie 1898.

Preastimați dlor preoți și învățători!

Imi permit aci a v' arăta pe scurt pofta căror domni Unguri ați împlinit și acestia în schimb ce ne dau nouă astăzi.

Ați împlinit domnilor voia aceluia cari astăzi smulg mândrul nostru treicolor cu p'er cu tot din cosițele nevestelor și fetițelor noastre.

Ați împlinit voia aceluia, cari pe basa unor ordinațiuni ministeriale interpretate fals, numai la noi în Câmpeni și jur este strict oprit, prin baterea dobei, sub pedepsă grea purtarea treicolorului pe vestmintele românești. Unde se mai poate o mai mare schinguire și batjocură, ca pe vestmintele noastre să nu fim eriați a purta acest semn, fără de care vestmintele noastre nu mai au frumseța cuvenită, și care de când știm l'am purtat fără a ne opri cineva. Batjocură, ca un sublocotenent de gendarmi copilandru cu numele Hamsa, să-și bată joc de un popor întreg, căci la Abrud și jur nu se face aceasta, numai la noi în Câmpeni pentru-că suntem în centrul munților.

Ați împlinit voia poate a acelora, demandând și jucând „csărdăs“, cari astăzi es ziua la amiazăzi în mijlocul drumului mare. opresc trăsurile pacnicilor călători, îndreaptă baionetele și țintesc puștile spre a le descărca în piepturile matroanelor și d-șoarelor mândre, fala noastră, ca d. e. cu ocazia nuntei dlui A. Macaveiu, când d-nei Dr. Pop, d-nei Gomboș și d-soarei Domnica Chirtop, era gata a li-se lua viața din partea rabiștilor gendarmi. Ba ce e mai mult, se laudau, că numai din complesanță nu le-au împușcat. Ce batjocură, mai vorbesc și ei de complesanță și nu știu ce e, ei cugetă poate, că e ceva de beut.

De dragul aceluia ați demandat și jucat csărdăs, cari scriitorăși fiind fără de nici o treabă, ies ziua amiazăzi în drum, opresc fetele nevinovate dela 8—12 ani, le bat dându-le lovitură la coaste și pept, le smulg treicolorul din p'er și de pe pept, apoi le lasă, astfel, că din aceste bătăi vor trebui să stea zile și săptămâni pe pat. Cum s'a întâmplat la 15 Iunie cu o copilă de Dr. Zosim Chirtop o ținea la casă; a întâlnit-o o sărăcie de scriitorăș de la notariul public Tichy, pe una din ulișoarele din Câmpeni, s'a țipat ca un rabișt la ea, i-a dat lovitură la coaste și pept, i-a luat treicolorul și apoi a lăsat-o. Nu este scandal acesta? Fetița de 10 ani a demonstrat prin aceea, că pe vestmintele ei a purtat treicolor? a fost acesta stindard, sau cocardă?

Ați făcut pofta aceluia, cari ni-au luat munții și pădurile noastre, unicul mijloc și isvor de venit, prin care ne puteam câștiga hrana cea de toate zilele, ear' astăzi prin fel și fel de machinațiuni și dijme voescă să ne scoată din casele noastre, să părăsim aceste sfinte și tradiționale locuri sfântite cu scump sângerle moșilor și strămoșilor nostri.

De când s'a pomenit, munții și pădurile au fost exclusiv proprietatea noastră. Astăzi însă dacă voim, ba siliți suntem să ducem vitele în acei munți, trebuie să solvim fiscalul pentru fiecare vită dela 2—6 floreni v. a., ba și mai mult.

Pădurile suntem eschiși cu totul de la ele, mai nainte ale noastre, astăzi ale străini-

lor, cari le nimicesc total, astfel că nici urmă că a fost pădure nu rămâne. Fiscal aceluia liferanți jidovi și unguri, le dă lemnele de 4-ori mai eține ca nouă. Astfel o bucată ce lor li-o dă cu 1 fl., noi trebuie să solvim tot pentru aceea bucată 4 fl., dacă voim a face donițe și ciubere spre a ne câștiga pâinea de toate zilele. Ba mai mult, după-ce Moțul a făcut donițele și ciubarăle, este controlat nu numai în pădure, ci și pe drumuri și t'erguri, tractându-l în mod neuman.

Eată un prea mic cas din zeci și sute, care e mai puțin însemnat: în postul mare al păresimilor mergeam în Câmpeni pe strada ce duce spre Certege, era zi de Sămbătă, t'erg de săptămână. Mergend gânditor, v'ed că un Moț venia de pe o ulișucă din latura stângă a mea, în spate cu vre-o 40 de donițe foarte frumos lucrate, și că voia să treacă podul ce era peste v. mai că v'ed resărind de după o poa. vigil de pădure ungur, și mi-se aia omul nostru întrebându-l de ședula. curios să v'ed ce o să fie și aceasta voiam să mă amestec până-ce v'ed fi. Omul li spune, că ședula e la fratele s care e aci pe vale în sus încuarterat, ur și el voește a merge cu donițele, deci în poștește și d-lui acolo spre a-i arăta ședula. Vigilul nu voește, ci numai ședula și trăgându-i vre-o câteva de cele sfinte voește să-i iee donițele.

Omul nu voia să-i deie donițele, spunându-i că nu i-au fost destul necazurile ce le-a răbdat în pădure, nici aici unde voește să-și capete rezultatul muncii lui desăptemâni, spre a cumpăra mălaiu la nevastă și 7 copilași ce gem flămânzi acasă, să nu aibă pace de el, și cu acestea voia să reințoarcă cu donițele îndărăpt.

Atunci „erdő legény“-ul, o schiloadă, aruncă la omul nostru voinic și îl lovește de două ori în pept cu pumnul. Omul nostru curagios mai înainte, ca un brădișor frumos și făcut, își perdă curagiul și la norunca aspră a amărățului numai că ple cu donițele spre a-l confiscă, a-l încarce și în urmă a-l și pedepsă. Până aci m'aput cu mare greutate reține, dar' ac' perzându-mi răbdarea de atâta tiranie, grăbit după ei și lângă casa de păstr. „Doina“ li ajung și strig odată înfuriștați. Indată s'au oprit atât ei, cât și laltă oameni ce erau cu ei, ear' vigil z'end intenția mea trăgea cu puterea a om, spre a-l duce, dar' omul earăși, v'ed că ce voiesc, nu voia să meargă.

Ac'i în fața omului l'am întreat, ca ce drept iasă ziua în mijlocul drumului prește călătorii și li bate? Nega mize. să l'ul, ear' după-ce 6 oameni preșenți de: deau fapta, a pus capul spre piept; atur i-am zis: „mizerabilule și tiranule, voesc ca și pe acest s'erman om sdrămfos, acasă cu nevastă și 7 copii flămânzi, după-ce ostent și a făcut aceste donițe din pădure, lu', să-i iei rezultatul muncii, să bei și de pe spatele lui, ear' el și cu ai s'astin piară de foame? Piei diavole și dou' fără suflet și milă, ear' cât pentru cele t'emplate te voui improcesua.

Omului i-am zis, mergi cu donițele și așază nude voești, apoi vină la mine să fac arătare contra acestui mișel. Tigilul rușinat s'a depărtat, ear' omul nu

NOI ȘI VOI.

*Suflați de v'ent, bătufi de ploii,
Potop venit-ați preste noi,
Ca rătăciți, ca neam pribeag
Călcata-ți strămoșescul prag,
Și 'n casa noastră ați intrat,
Din pânea noastră ați m'ncat
Și noi v'am îmbrăcat!*

*Și marea noastră bunătate
Ați r'esp'latit-o cu dreptate? ..
Nu! Cu sila v'ați făcut stăpâni,
Și ne-ați luat pânea din mâni!
Și hainele de s'erbători,
Și v'ați făcut voi domnitori:
Ear' noi r'emas-am cerșitori!*

*Și oasele ni-se strivesc,
Și vinele abia sv'icnesc
Sub greum'entul ce purtăm,
Ca vouă hrană să v' dăm!
Și martor ni-este Dumnezeu,
Că darca vi-o plătim din greu,
Ear' voi ne schinguiți mereu!*

*Și bieții moși r'emânla plug;
Si-abia pot prinde boii 'n jug,*

*În larga lume v' lăudați,
Că ne tractați ca frați pe frați!
Tu, lume mare, vin' la noi,
Să vezi cum ne iau: car și boi,
Cojoc, și șubă, și buhai,
Si vitele și tot ce ai:
Până și coaja de mălaiu!*

*Dar' bun e încă Dumnezeu
Ce ne-a ținut cu brațul său,
El ne va fi spriginitoriu
Si 'n luptele din viitoriu!
Si voi să știți, că noi luptăm,
Si limba numai morți vi-o dăm!*

Nicu Stejărel.

Literatura populară

Pui de ploscă

Un s'erb mergend pe drum dete peste o ploscă plină cu vin nou.
Se uită el la ea și se minunează neștiind, că ce dihaine o mai fi și aia

asa lată
bărligată,
legată'n curele toată.

În cele din urmă, după multă chibzuință, o luă de băeri și porni acasă,

Mergend el așa, tot uitându-se la ea mirându-se, eată că se întâlnește cu un mân.

— Ei, bre, zise S'erbul, știi tu bre? e asta?

— Ce să fie, S'erbule, ce, ești chior, vezi că e ploscă?

Atât zise românul și-și căută de drum gândind că S'erbul vrea să-și ridă de el. Ajungend acasă, S'erbul chiamă numai de cât pe toți S'erbii împrejur și arătându minunea ce găsise:

toți o luară
ș'o sunară,
vinul lincănea,
și ei se mira.

Pe cănl o tot clătinau, hop: d'od sare dopul tocmai în nasul S'erbului,

și-l lovește,
de-l pârlește.

S'erbul, mai de durere, mai de frică asvirle cât-colo, și apoi,

dau cu toți năvală
din bordeiu afară.

Acum, cum s'o scoată din bordeiu, a aici.

Fie-care își da părerea.
Unii ziseră s'o inece cu fum d'eu.

Alții că s'o sburătorească cu căpăjin guli până vor omori-o.

Alții în cele din urmă ziseră că țar f bine s'o scoată încet p'o prăjină lung s'o arunce în rlu.

nu s'a mai reîntors și astfel nu am putut face pașii de lipsă contra vigilului. Cei de față nu-l știau cu numele, ci știau că e din Ponor.

Acesta este unul dintr-zele mai nefaminate cazuri, căci unde sunt pedepsele de pădure, când pentru o singură vită aflată în pădurea oprită — căci pe la noi toate sunt oprite — solvesc dela 2—20 fl., pedeapsă, unde sunt pedepsele pentru lemnele tăiate fără ședulă, cari sunt de 7 ori mai mari decât prețul lemnului, apoi speciale, astfel că pe fiecare comună anual se urcă de la 1500—5000 fl., cari bani adunați de pe sormanul popor nu se știe în ce fond fără fund li va băga fiscul căci poporul nu mai primește din ei nimic.

Ați împlinit voia acelor, cari pândesc și numai când li-se dă ocazie nimicesc institutele culturale și naționale.

Voesc nimicirea școlilor noastre, nimicirea noastră materială, ca astfel să ne facă incapabili, prin dijele grele puse pe noi, să fugim din aceste poetice și istorice locuri.

Ați făcut pofta celor, cari azi au deshonestat biserica, au voit a discredita națiunea înaintea lumii, ear' onoare, caracterul și autoritatea persoanelor cinstite trase în nămol în mod neiertat. Astfel e faptul, că preotul din Trâmboeș al Nicolae Motora, fiul său cl. ab. și inv. în Câmpeni Traian V. Motora, au fost deținuți și în ziua Sf. Invierii escartati prin mijlocul a 3 comune, că să i facă de blam și ris, voidnd ai amesteca în o crimă.

Estă o prea micuță parte din faptele acelor, de dragul cărora ați făcut „esărdăș”.

„Fideli”.

Panama aradană.

I.

(Cea mică de 95 mii.)

Acest proces, după ce s'au mai ascultat martorii Vineri și Sâmbătă, Luni la amezzi s'a încheiat, respective s'a amânat continuarea pertractărilor pe timp nehotărît. Dintr-zele martorii ascultați, mai de însemnat e Zacharias József notarul din Fekete-Gyarmat, care e de altfel rob în temnițele Vașului, decât la 6¹/₂ ani pentru furtișaguri de mi publici.

Acest hoț, înainte de a fi mutat la Vaș a fost închis aici în Arad, într-o celulă cu Bács Nándor, doi ani de zile.

În acești doi ani hoții s'au împretinit și și-au povestit unul altuia pătaniile.

I-a povestit Bács, cum a furat, începând de la cel dintâu cruceriu — până în capăt, când a ajuns în temniță. Zacharias a convenit cu ceilalți ortaci de ai lui Bács, anume cu Ozegelely, Scheinberger și Király Géza. Mărturisește tot ce acestia i-au povestit lui cu toată încrederea.

Sub ascultarea și mărturisirea lui Zacha-

riás, Bács, care până aci era de tot vesel și glumeț, într'atâta s'a muiat, că a început a plânge, auzind povestirea traiului lor din temniță.

Bács a avut corespondență secretă în temniță cu Scheinberger, care i-a făgăduit 20 mii fl. dacă el (Bács) la pertractare îl va apăra. Cu un cuvânt Zacharias a mărturisit totul și precum s'a văzut din decursul pertractării, a avut cunoștințe despre toți și despre toate. Dar' jidanul Scheinberger rămâne pe lângă tăgăduirea lui încăpăținată. Mărturisiri mai însemnate nu s'au făcut.

Luni la amezzi presidentul a încheiat firul pertractărilor, fiind că pe Bács trebuia să-l viziteze doctorii, și să adeverească: ori de e întreg la minte sau? Apoi tribunalul are de a mai câștiga multe alte scrisori și martori ce vor fi de lipsă pentru aflarea adevărului.

Va fi dară o pauză de 2—3 luni în acest proces.

(Cea mare de 300 mii.)

Acest furtișag obraznic, de o săptămână și mai bine ține în ferbere tot orașul și comitatul.

BADEA RUPA.

Cine-i domna mai mare ca badea Rupa, vaivodul țiganilor din Hodrea, când se vede în birtul lui Simon cu sticla de rachiu a mână? Tânțoș și falos colea, cu luleaua în colțul gurii, cu p' lăria cât o roată pusă într-o urechie, nu s'ar da pe 10 de ai noștri.

Hoi, hoi! Rupa o vestit în Hodrea, cu dipla lui fa-e minuni și în jurul lui s'adună puradoli toți și țiganele ios din sdrênțe când aud dipla lui Rupa. Înaintea casei lui toată zăluca e joc și cânt, pământul se înagreste de umbra neagră a țiganilor golași, dar' tata Rupa se rînjește și îi place mult a-și vedea vesoă oastea sa.

În sat o om cu trecere și toți Români îi ascultă révnitori doinele din zile. La horă nime nu cântă ca el, la nunți badea Rupa trage doina vorzolor, de saltă cârnațul în verde. Și fotele sunt ca vrăjite la „întrîrite” și la „brăuci”...

Îi plac și lui Rupa toate astea, căci de, e mare plăcere să știi tu, om și țigan fiind, că învesolești o lume. Dar' nicăiri nu se simte el ca la Simon lângă cioplitoare. Cu sticla lui închină în dreapta și stînga, apoi îi sărută fundul și mai cere una.

Nime nu-i mai mare domn în sat ca badea Rupa vaivoda din Hodrea.

Cum să nu, când ticălosul de hoț Krivány a știut într'un mod atât de mișelose să înșale pe toți ortacii lui de slujbă, și să fure atâta sumă de bani din masa să-răciască!

Plâng sormanii slujbași și-și frâng mâinile, neștiind ce să facă și ce să gândească.

În deosebi te cuprinde jalea și ți se umplu ochii de lacrimi când știi că 2 români, cei mai de cinste slujitori ai masei orfanale, presidentul Alexandru Pecican și controlorul Efrem Barbu, au să cadă jertfă materială pentru acoperirea în parte a acestui mare furtișag.

Controlorul Barbu și-a agonisit întru sudoarea feței sale și din lucrul mâinilor sale, o casuță modestă, în preț de câteva miuțe, în carea locuște cu familia sa.

Cum se poate simți la casa sa acum această familie cinstită, când știe că deja e cuprinsă și că poate fi licitată?...

Mare durere și jale cuprinde inimile lor!!

Pentru-ce toate acestea? Pentru un hoț pungaș, care până în ziua plecării sale din Arad se dădea de cel mai cinstit și de omenie om!

Ca să nu poată nici gândi cineva, că el fuge, chiar o zi înainte de plecare a încheiat contract de zălogire pentru ridicarea unui palat cu 2 rînduri în preț de 40—50 mii de florini. — Bieții zidari au rămas cu planul neplătit și cu contractul încheiat!

Ticălosul de pungaș Krivány a avut și ortaci la furatură. S'a prins până acum unul cu numele Keresztes Ákos, care a și mărturisit că el a zălogit obligații până la suma de 125 de mii. De la acest ortac se așteaptă mărturisiri mai însemnate.

La băncile din Pesta earși s'au aflat obligații zălogite în preț de 125 mii, dar' nu se știe cine le-a dus.

De astădată cercetările decurg în liniște, fără a da de lucruri mai însemnate.

De altcum oamenii, în mijlocul atâtor zăpăceli, născocesc fel-de-fel de știri nouă. Așa spre pildă se făcuse svon că la averile oficialților (slugitorilor) ar fi ajuns deja și doba. Când colo nici cuprinderile încă nu s'au săvîrșit, afară de acelea a căror cuprindere o rënduise vicșpanul.

Ocoșii noștri domni de la poliție au nădejde, că Krivány va fi prins. Nădejdea lor se razîma pe 5 mii fl. ce ministrul va da ca cinste celui-ce va prinde hoțul. Slabă nădejde! Oare hoțul nu va da 10 mii, ca să nu'l prindă?...

De altfel poliția din Arad s'a pus în legături strînse cu toate căpeteniile de

Părerea asta găsindu-se de toți mai bună, se alege

Dedu Ivan
cel mai avan hoțoman
și cătând o sapă lungă
și

pe tîrîș
pe pitîș,
O prânse în cârlig și o aruncă în apă.

Ear' Sârbii de bucurie
Plecară la Sf. Ilie.
și dederă liturgie.

II.

Intr'altă zi, tot acel Sârb, mergend pe drum, dete preste un ceas, cu băerile lui Se uită el mult la ceas, neștiind că ce dihanie o mai fi și aia,

lătuță
micuță
legată cu cureluță.

În cele din urmă, după multă chibzuință luându-l de băeri, porni pe drum spre casă. Tot uitându-se la el și tot întorcându-l, agă de seamă,

că tot lincănea,
că tot plescănea,
par-că mărăia.

Și numai de cât își aduce aminte Sârbul de plescă, și vîzînd că și seamănă,

și la cap,
și la coadă,
și în curea ce-l înoadă,

il azvirîl cât colo, și începî a-l sburături cu bolovani de pe prum.

Toemai atunci trecend niște Români și vîzînd ce făcea Sârbul, statură locului mirați.

Mai apoi, întrebându-l de ce-și turtește ceasul cu pietre, el zise:

Asta-i puu de plescă este
și pe măsă o jelește
și caută ici,
și caută colea,
pun'ce întra în bordeiu,
și aci întratu,
nasu mi mîncatu”.

Bieții Români nepricîpînd nici o boabă din ce vrea să le spună, crezură că e nebun, își făcură cruce și-și cătară de drum.

Doine din popor.

(De pe Dealul Domașniei din Craina.)

Așa-mi vine căte-o dată
Să mă sui la munți cu peatră
Să-mi caut mamă și tată;

Așa-mi vine une-ori
Să mă sui la munț cu flori
Să mi caut frați și surori;

Așa-mi vine când și când
Să mă sui la munți cîntînd
S'aud apa ciuciorînd
Petricelele sunînd
Păsărelele cîntînd;

Păsărele 'n cuiburele
Căci cîntă pe rîmurele,
Ramură de lemn uscat,
Dorul mîndrii m'a săcat.

Frunză verde floriceică
Vină dragă păsărică
Să-ți mai dau o cărticea,
Ca s'o duci la mîndra mea.

Ca să vadă și să-mi creadă
Cum mi-e inima de neagră
Ca pămîntul primăvara
Primenit în toată țeara.

Intră lumea de sub nor
Numai eu trăesc cu dor,
Ș'intră lumea de sub stele
Numai eu trăesc cu jele,
C'asa-au fost zilele mele
Una bună, zece rele.

Câte stele's pe bănat
Atâtea gînduri mă bat,
Să-mi vînd casa și pămîntul

Să rămîn numai cu bătul,
Să mă duc Joia la tîrg
Să-mi iau cal și arme bune
Și să plec cu mîndra 'n lume.

Duce-m'ăși și m'ăși tot duce
Dor să nu mă mai apuce,
Duce-m'ăși în cale lungă
Dor să nu mă mai ajungă

Duce-m'ăși pe vale 'n sus
Nu știu mîndra fi-s'o dus,
M'ăși duce pe vale 'n jos
Nu știu mîndra fi-va 'ntors.

Părlîour cu apă rece
Spune-i mîndrei dac'o trece
Spune-i două-trei cuvinte,
Că neica s'a dus nainte.

Măi neicuțo bănățene
M'iai furat mințile mele,
Și cu dorul m'ai lăsat
Să tot plîng eu ne'ncetat.

Culese de Ilie Românu.

poliție din străinătate; și aceasta legătură are să țină până când sau vor prinde pe hoțul Krivány, sau îl vor da dracului cu bani cu tot. N.

Starea școlilor și a învățământului în tractul Aradului.

— Raport special —

Subscribul, în calitate de comisar de examene, la ordinul P. On. D. protopop inspector Moise Boșanu, și cu dorința, ca esențierea și prezența mea la examenele din tract să-și aibă însemnătatea dorită și influențatoare pentru viitor, află de bine a mă pronunța asupra rezultatelor constatate, în următoarele:

Mare însemnătate este menținerea examenului și deciziile în fond. Durere că nu toți învățătorii, și bărbaii de școală o interpretează după adevărata însemnătate. — Reuniunile învățătoresci ar fi chemate a tracta această chestiune și a o lămurii.

Cu scopul de a atrage atenția învățătorilor asupra-i, și a provoca discuțiune serioasă asupra însemnătății celei mari și a menținerei examenului, mă voi încerca a interpreta aici această chestiune, după vederile mele, aducându-o în legătură cu cele constatate la diferitele examene.

Examenul este o festivitate de încheiere a anului școlar. Examenul trebuie să apară între celelalte festivități școlare ca sărbătoare a sărbătorilor, adică ca Paștile față cu celelalte sărbători bisericești. Și aceasta o vom lămurii și vederea din procedura urmăriind întru aflarea scopului examenelor.

Scopul examenului nu poate fi altul, decât a lămurii pe elevi și părinții lor cu școala. Și aceasta numai așa o putem face, dacă vom înșula, ca examenul să succedă cât mai splendid și în mod cât se poate de sărbătoros, ca atât învățătorul cât și munca lui să apară și se impună elevilor și părinților, câștigând astfel învățătorului și învățământului autoritatea cuvenită, fără de care influențarea lui cât de conștient ar rămânea zădărnice. Ca să-mi illustrez părerea voi încerca a produce aci un plan de examen.

În ziua de examen școala să fie grijită în înșuntru și din afară. Păreții sale de învățământ să fie înzestrați cu recuzitele de învățământ și împodobiți cu lucrurile de mână ale școlilor, ca ramuri și flori.

Pre lângă catedra sau masa învățătorului, la care are a ședeia la examen învățătorul, să fie o altă masă pentru comisiunea examinătoare. Pe masa învățătorului să fie așezate obiectele de învățământ, ear' pe masa comisiunii, protocoalele prescrie precum: protocolul de înscriere, conșcrierea deobligărilor, ziariul absentărilor, catalogul cercetărilor, clasificățiunea școlilor și conșpectul materialului propus. Pe mese să fie așezate și ocupațiunile, adică lucrurile scripturistice de preste an ale școlilor, din cari să se vadă procedura treptată la tractarea materialului. Toate aceste au a se pune la dispozițiunea comisiunii cu scop de a-și câștiga conșvingere despre manipulara corectă, despre eventualele restricțiuni și comparându-le cu lucrurile scripturistice expuse și cu răspunsurile școlilor, să-și poată forma opiniune despre adevărata stare a școlii.

Învățătorul la examen va ședeia la locul seu îndatinat la catedră, ca nu cedând locul seu comisiunii, să apară înaintea școlilor subordinațiunea sa față cu comisiunea, să nu poată presupune nici poporul nici școlarii, că examenul se face cu scop de a controla pe învățător, prin ce s'ar vătăma autoritatea ce trebuie să o aibă înaintea poporului și a fiilor lor. Și aceasta cu atât mai vărtos, că fiind catedra de comun așezată la un loc mai potrivit, mai înalt, să-și poată supraveghia pe toți școlarii de odată. De aci are să conducă învățătorul examenul, ear' nu prumblându-se printre elevi dealungul școlii. O astfel de procedură este contrară disciplinei, băeții vor întoarce fețele de după locul unde a ajuns învățătorul, și vor mișca continuu, prin ce li-s'ar atrage atențiunea de la întrebarea sau obiectul examinând. Întrebările să fie precise și astfel întocmite, în cât din răspunsul alor 3—4 elevi să se poată vedea întreg materialul propus. Extragem esența, arătăm rezultatul ajuns din acest studiu, ear' nu procedura de preste an.

Elevii să aibă poziție legeră, dar' modestă, la întrebare să fie toți atenți, și cel provocat să răspundă în zecere completă. Nu-i permis a primi răspunsuri cu: „Mă rog, da!“ „Mă rog, este!“ „Mă rog, nu!“ etc. cu un cuvânt răspunsuri greșite.

Detrage foarte mult din reușita examenului și procedura învățătorilor acelor, cari voină a tracta întreg materialul — ceea-ce în decursul examenului de 2—3 oare este absolut imposibil, torturează pe ascultători cu lucruri minuțioase, și nu țin cont de dorința comisiunii examinătoare, nu se acomodează cererei ei, contra dorinței ei continuă același material, același studiu, și unii o fac cu scop, ca timpul fisic să nu permită comisiunii a se estinde în asemenea grad și la alte studii. În asemenea cas, provocând învățătorul intervențiunea demăndătoare a comisiunii, singur a detras din reușita examenului seu, dând comisiunii ocaziune a arăta raportul subordinat al învățătorului față cu membrii comisiunii, ceea-ce detrage mult din demnitatea sa, pe contra autorității sale de învățător.

Dacă examenul va de-curge după receta aceasta, atunci părinții defectându-se de lucrurile și răspunsurile fiilor lor, se vor îndușca de școală. Asemenea școlarii se vor îndușca în credința, că numai prin școală se pot feri, ear' învățătorii va deveni autoritativ, respectat de popor și iubit de școlarii, și influența lui va deveni decisătoare asupra sortii poporului.

Trecând mai departe, mă voi încerca a arăta, întâmplă-se aceste faptice așa. Așa prea esagera dacă așa răspunde cu „da“ sau cu „nu“ — în unele școle lipsesc unele, în altele alte recerinte, și numai în două trei din întreg tractul află toate în ordine. În cele mai multe școle lipsesc clasificățiunea elevilor, conșpectul materialului de învățământ propus în decursul anului, ocupațiunile scripturale din singuraticile obiecte de învățământ etc.

Asemenea putem să ne pronunțăm și asupra modelului de estensiune în deosebitele studii. Nu se ține cont de principii: educațiunea trebuie să fie generală. Se propune mai mult dintr'un studiu pe contra celuilalt. Așa de exemplu: Studiul religiunii — după cum se și cuvine în școlile noastre confesionale — se preferă, durere că unii învățători o fac aceasta pe contra celorlalte studii. De altcum — cu puțină excepțiune — pot să dechiar că religiunea este studiu de predilecțiune în școlile noastre, singura observare ce o am este, că unii învățători o propun fără a estrage morală din singuraticile istorioare, abătându-se astfel dela adevăratul scop al religiunii. — Esercițiile intuitive verbale și scripturale în unele școle se desconsideră total, și aceasta după cum am esperiat — din motivul că unii învățători — cu deosebire cei mai vechi — sunt de credința, că aceste sunt numai perdere de vreme și prin urmare superflue. În atari școle, de și învățătorii prin zelul lor au propus studiile cu multă diligență, băeții se clătina în conștințe ca plantele fără rădăcini, ca edificie fără fundament, răspund numai ghicind, nimic nu știu pozitiv. Și apoi nici nu e mirare, căci știut este, că esericițiile intuitive conșin elementele singuraticelor cunoștințe, fără de cari instrucțiunea ar fi edificiu zidit în aer. Numai prin numirea, întuirea, descrierea și asemănarea lucrurilor între sine, putem deprinde pe elevi a vorbi, a descrie, a exprima și a intona corect. Numai prin întuirea lucrurilor putem desvolta conceptul unității și a multiplului, etc. etc. Fără acestea nici cel mai dester și mul zelos învățător nu poate educa temeinic și pentru viață. E drept că esericițiile intuitive răpesc foarte mult timp, fiind că reclamă mult esericițiu, dar' timpul ce se pare a fi perdit, îl recăștigăm mai târziu, căci având școlarii cunoștințele elementare, cu multă ușorință, cu puțină osteneală și în timp relativ mai scurt vom putea face să înșeleagă temeinic învățătorul cuprinse în singuraticile studii, și ca acele să prindă rădăcini trainice, cu scop de a folosi în viață. Tot asemenea greșală fac aceia cari încep desvoltarea sunetelor fără a face destul esericițiu scrisural. Aci neglijința se răsbună și mai amar. Elevii vor ști ceti, dar' nu vor ști scrie. Gustul estetic rămâne nedesvoltat. Elevii vor serie de silă și nu din plăcere. Un asemenea om poate să aibă cunoștințe cât de temeinice, nu le va putea valida față de alții, căci antipatia față de scriere îl va împedea de a pune ideile sale pe papir, fie acelea cât de geniale, vor rămâne îngropate în capul omului, fără ca lumea să le poată lua folosul. Eată cum își răsbună greșala de la început asupra întregii omenimi.

Asemenea se neglijă, respective nu se pro-

pun în măsura cuvenită, Istoria naturală, Fisica și Economia. Și dacă se și propun, la propunerea lor nu suntem destul de practici. Propunem elevilor despre leu, tigrul, elefant, crocodil etc. despre plantele exotice, și asta e cauza că poporul nostru nu cunoaște animalele și plantele ce' încungură și prăsierea, respective stărpirea lor nu o știe exploata în folosul seu. În Austria și alte state civilizate pomii grădinilor sunt plini de cuburi măestrite pentru folosul paserilor cântărețe. La noi sunt plini de curse, zănci, și alte instrumente de stărpire. Pe acolo răsună grădinile de glasul cel frumos al paserilor, pe la noi și pădurile sunt uscate de mulțimea omidelor și a altor insecte stricăcioase. Pe acolo femeile și copiii s'apropie de paseri cu sămânță, pe la noi cu sbruși. Pământul nostru este canan, drumurile, dulcele și răzoarele pline de ronoșiță, limba oii, floarea cucului, mărul lapului etc. și totuși copiii din Austria și alte state trebuie să ne provadă cu plante medicale. Din economie propunem câte fraze toate, numai pe economia casnică și grădinară nu punem pondul cuvenit. Lipsa propunerii fizice e cauza multelor superstițiuni înenitate în inima poporului; ear' nepropunerea constituțiunii e cauza că poporul român nu se știe înșuleși și folosi de drepturile sale cetățenești.

Vorbind până aci despre defecte și restricțiuni, mă află îndatorat a face amintire și de remedii și mijloace de sanare. Aceste le putem află dacă vom scruta cauzele defectelor.

Lipsa protocoalelor și a conșpectului despre materialul propus, de pe masa comisiunii examinătoare, o atribui împrejurării, că regulamentele noastre nu o prescriu și așa învățătorii nu află esunerea lor necesară, de și aceea din motivele arătate mai sus este necungurată de lipsă. Tot din motivul că regulamentul nu prescrie, nu se face nici clasificarea elevilor din singuraticile obiecte de învățământ. Aci însă nu începe cauza de mai sus, pentru-că toate tipăriturile de ziar școlar conșin rubricile corăspunzătoare pentru clasificare, dar' unii învățători lasă acele rubrici n-umplute. Și aceasta este o mare greșală ce merge pe contra viitorului școlii noastre; pentru-că cazul că preste 6—7 ori 10 ani cutare elev cere testimoniul școlar cu scop de a întra în cutare funcțiune, pe ce basă și de unde i-se estradă acela, și mai vărtos când învățătorul respectiv a reposat în decursul timpului? Ar fi de dorit, ca superioritatea școlară să ordieze strict umplerea rubricelor menite pentru clasificarea elevilor și pătrarea acelor în achivul școlar, impunând inspectorilor controlă severă în această afacere. Timpul pretinde păstrarea protocoalelor școlare în tocmai ca și a matriculelor bisericești, căci numai din acelea va putea afla posteritatea date sigure despre esistența școlii. Pentru purtarea mai sigură a controlului în privința aceasta ar fi foarte cu scop a se denumi în fiecare tract unul sau doi subinspectori sau comisari în mod definitiv din sinul învățătorilor. Aceasta o reclamă chiar și metodel școlare, pe care nu la examene, ci în decursul anului ar trebui controlat de 2—3 ori prin oameni specialști, prin învățători practici.

Neglijarea esericițiilor intuitive numai lipsel de controlă specifică i-se poate atribul.

Cu privire la defectele esperiate în general la modul de propunere a studiilor: Ist. naturală, Economă, Constituție și Fisică, notific: cauza nu se află numai în învățători, ci în primul loc în lipsa de manuale corăspunzătoare. Apoi în ce privește neglijarea totală a acestor studii am esperiat că programa de după care se examinează este cauza. Și anume, în programă la local prim sunt luate Religiunea, Limba maternă, Limba maghiară, Socoata, Geografia și Istoria patriei și univ. sală, ear' studiile naturale numai în local al doilea. Aceasta programă s'a prefăcut în us, dela dinsa nu se face abatere. Și fiind-că studiile din partea primă a programei consumă întreg timpul de 2—3 oare merit pentru examen, protopopul inspector, considerând și încordarea prea mare a școlilor, se află necesitat a ordina trecerea fugitivă sau totală preste studiile cuprinse în partea doua a programei. Și știind învățătorii că aceasta de comun se întâmplă așa, se acomodează, și cu scopul de a putea arăta mai mult din studiile din cari sigur se examinează, neglijă total, sau numai superficial propun ceva și din studiile naturale.

Și apoi fie-mi permis a spune fără genare, că aceasta numai în acelea școle nu e așa, unde învățătorul nu din datorință, ci din conșvingere propune.

Acest morb general l-am pute cura nu-

mai așa, dacă am separa examenul din religiune, de examenul celorlalte studii. Și nu fără scop, pentru-că știut este, că religiunii în școlile noastre confesionale trebuie să i-se deo deosebită importanță, precum faptice în modul de propunere se și întâmplă.

Esamenul din religiune să premeargă celuilalt și de comun să se țină în Dumneca sau în serbătoreea premergătoare lui, după sfta Liturgie, sub conducerea parochului local și în prezența întregului public preșent la biserică. Locul finerii examenului să fie înșuleși biserică, poate fi ținut înșuleși în școală. Materialul examinând, cu abatere de la usul de până aci, să se estindă asupra însemnătății tuturor lucrurilor din biserică, ceea-ce ar fi foarte instructiv și interesant și pentru poporul present; apoi să se facă emulări la cetirea apostolului și în cântările de strană. Un asemenea examen și o asemenea procedura ar stărul multă plăcere ar înșuleși și futari în credința străbunată pe școlarii cât și pe părinții lor p senți.

Separând astfel examenul din religiune de examenul celorlalte studii, vom câștiga timp de ajuns pentru a pute examina din toate studiile, vom pune pond mai mare pe învățământul natural și vom da învățământului o direcțiune mai practică. Esamenele aceste să fie conduse de inspectorul tractual înșoit de un comisar (sub-inspector) denumit în mod definitiv de Ven. Consistoriu, dintr' cei mai zelosi și esperți învățători din tract, accentuez denumiri: Ven. Consistoriu în mod definitiv, pen' numai așa vor înve autoritatea reclamă serioșitatea cauzei.

Dându-se în forma aceasta impoi cuvenită examenului, învățătorii vor e știind că au ocaziune a se produce înă unor oameni esperți și autoritativi, car ști judeca activitatea lor după mer pentru a-și câștiga calitățile necesul tru a pute fi promovați la rolul de'ui, subinspector.

În ce privește neesactitatea manua școlare esistente, sper, că emularea pro în forma de sus, va produce roadele și pe acest teren. De altcum premi din când în când a câte unui manual lar corăspunzător, luca ar favorisa ce

Tot cu scopul de a îmbunătăți și a posibilă instruarea temeinică a tuturor telor de învățământ, află de bine a manda reducerea claselor la unul și ac învățător, și anume: în comunele cu multe școle și mai mulți învățători să împartă într' dinșii elevii după clase: că în cazul cel mai rău un învățător nu aibă mai mult ca trei clase. Acest prefer mai presus decât împărțirea elevi după secse, și o motivez cu imposibilită ocupării elevilor din șese clase deodată a controlării, respective a supraveghării lor corăspunzătoare. Este mai ușor a susține disciplina — fie chiar și elevi de două secse — atunci când învățătorul fi ocupă, supraveghia și controla de-oda cât când elevii din șese clase, din absolutei imposibilități vor fi tortur-ascultarea espicărilor dintr'un mater corăspunzătoriu priceperii lor, d. e. vitor din clasele inferioare atunci când vătătorul propune claselor superioare.

În comunele cu una școală să se ducă sistemul american, adică, dimi să se propună elevilor din clasele infer ear' după amiază celor din clasele superioare, și viceversa.

Află de foarte avantajioase aceste sist pentru-că:

a). În comunele cu mai multe ș și mai mulți învățători li-s'ar da oca elevilor a trece de după împărțirea lor de la un învățător la altul, dela mai nedester la cel mai dester, și nu conștringe, din motive după teritor și rochie, a sta sub tot decursul instruct de 6 ani la unul și același învățător cât de nepractic. Și să nu ne gene noi a o spune aceasta, căci nici deg la o mână nu sunt asemenea, cum oamenii. Și apoi nu numai la învățătorii este asta așa, ci preste toate funcțiunile și ocupațiunile, unu diligent, altul mai expert și altul m tic. Și fiind aceasta așa, de ce s damnăm pe un elev a sta tot la cel și pe altul tot la cel neexpert, când da ocaziune și unuia și altuia de a dela bun la mai bun. Aceasta ocași o putem câștiga fie-căruia numai împărțirii elevilor într' învățau. clase, pentru-că având într'o ș sau 3 școle palalele, trebuie gem pe elevi a cerceta și care aparține după teritor

a casul contrar ne vom trezi cu impregiurarea — la noi foarte deasă — că elevii se vor trage toți la învățatorul cel mai expert, rămânând celalalt fără sau cu foarte puțini elevi.

Ași pute numi comune de acelea unde școlălele cu toate că sunt în același edificiu, sunt paralele între sine, și până când unul dintre învățatori e împovărat cu instruirea alor 100—120 elevi, celalalt abia are 30—40. Și apoi să vezi minune! Cest din urmă e și mai bine salarizat decât cel dintâiu.

Ambițiunea elevilor de a trece de la școala mică la cea mare încă ar promova mult cauza învățământului.

b) Sistemul american încă este de recomandat și din motivul că în comunele sătești, unde părinții de comun au lipsă și de ajutorul copiilor, copiii jumătate zi vor fi la școală și alta jumătate acasă. Pentru a constata aceasta aduc următorul exemplu: Un om are 2 copii, unul în clasa a II-a altul în cl. a IV-a ori a V-a. Primul merge dimineața la școală, ear' cel mai mare, până-ce mama e ocupată cu lucrurile casnice, grijește copilașii mai mici, păzește găștele ori porceii etc. După prânz merge cel mai mare la școală, și rămâne cel mai mic acasă. În chipul acesta se vor ameliora și cauzele de absenții și pedepsele provenite din aceste, cari toate instrăinează pe părinți față de cauza învățământului.

Prin introducerea acestui sistem am ușora mult și poziția comunei bisericesti, pentru-că în cazul când s'ar afla în cutare comună 100—110 elevi cercetători de școală, una conform legii ar fi construsă a chide pentru plusul cel mic de 10—15 cetători o nouă școală, cu un nou învățor, ce ar costa 600—800 fl. anual; până ad introducând sistemul american, de tă prezenți ar fi abia 50—60 elevi în jală și nu ar trebui școală nouă, s'ar ca anualmintele cele 600—800 fl. În ca- acesta înmulțindu-se lucrul învățatoru-i-s'ar pute vota o remunerațiune anuală de 50—100 fl., ceea-ce ar ridica mult și poziția lui materială, prin ce i-s'ar întări voia de lucru, ear' progresul — pot să arm cu siguranță — va fi dublu.

Numai de la organizarea școlălor noastre forma aceasta, fac eu pendentă îmbunătățirea și ridicarea învățământului nostru ementar, din usitatul sistem moțător, nd educațiunei poporului o direcțiune mai răspunzătoare timpului, vom fi mai practici și vom educa pentru viață.

(Va urma.) *Ioșif Moldovan.*

Afaceri Școlare.

Examenle de la internatul „Reuniunii femeilor române” din Brașov.

cu plăcere reproducem din „Gaz. Transilvaniei” următoarele:

„Reuniunea femeilor române” din loc în fine un internat, în care fetițe române i au absolvat școlăle primare, primesc instrucțiune în cunoștințele necesare unei une economice, precum și în obiectele de învățământ ce sunt prescise pentru școala repetiție. În acest internat sunt fetițe cu plată și bursiere. Pe lângă acest internat Reuniunea întreține și un Orfelinat, în care se întrețin pe spesele Reuniunii fetițe fane în vîrstă de la 6—12 ani, cari frecventează școlăle primare din loc.

Mercuri, în 17 Iunie a. c. s'a ținut în școala cea mare a școlălor examenul teoretic cu elevele din internat sub presiul On. Domn protopop Ioan Petric. D șoara aria Bogdan pedagoga Internatului a caminat din diferitele obiecte de învățământ, stabilite în program, și elevele au dat răspunsuri precise și deplin mulțumitoare. Tot așa de mulțumitoare au fost și întările executate sub conducerea dlui Nicolae Stoicovici.

Duminecă în 21 Iunie la 4 oare a fost în localitățile Internatului examenul practic. Deja înainte de timpul fixat pentru examen intruniri în localitățile Internatului un public numeros și destins: Comitetul Reuniunii în frunte cu D-na președintă Agnes soiu și cu D-na casieră a Reuniunii și noamă a Internatului Elena Săbădeanu, și mai mulți părinți și rude de ale elevele. În fine mai mulți domni și doamne. Examenul a fost deschis tot de M. O. Domn protopop Ioan Petric prin o cuvîntare, în care de plăcutuțat cu deosebire nobilul scop al Reuniunii cu Internatul de

ea a urmat examenul. Domni-a Teclu, zeloasa directoară a

Internatului, a examinat: a) Desemnarea pe tablă a diferitelor tipare de croit. b) Cusutul cu mașina. c) Brodatul. d) Pregătirea bucatelor atât în mod teoretic, cât și practic. În două sale erau espuse lucrurile de mână, lucrate de elevele din Internat, cari au surprins publicul prin mulțimea și varietatea lor, apoi prin frumseța, cum erau executate. Elevele au arătat, că posed o mare dexteritate în executarea lucrărilor practice. Partea cea mai interesantă pentru public a fost fără îndoială examenul practic din pregătirea bucatelor. La cererea publicului elevele au pregătit diferite mîncări, precum: pui prăjiți, pui cu smântână, șințele, clătite și diferite alte prăjituri, pe cari publicul gustându-le s'a convins, ce bine erau pregătite și cât de gustoase. Examenul s'a încheiat cu cântări sub conducerea dlui învățatoriu Nicolae Stoicovici.

În fine președintele examenului a mulțumit publicului asistent pentru interesul, cu care a urmărit acest examen și și-a exprimat mulțumirea pentru frumoasele rezultate ce s'au constatat prin acest examen. Încheierea s'a făcut cu împărțirea frumoaselor premii, ce s'au procurat din partea Reuniunii pentru eleve, drept recunoașterea meritelor și pentru încurajare.

Publicul asistent a plecat deplin satisfăcut de la acest frumos examen.

De la Sate.

Din Zorlențul mic.

On. Redacțiune!

Văzînd cum întreg poporul nostru își arată toate lucrurile sale frumoase în prețuțele noastre foi, ca într'o oglindă, ne luăm și noi voie a vă scrie câteva fapte vrednice de laudă, săvîrșite în comună de iubitul nostru preot Petru Bălu. Spre marea noastră mîhnire dînsul ne-a părăsit în 1 Iunie 1898, fiind denumit din partea stăpînirii preot militar în Bosnia.

La despărțire l'a petrecut mulțime mare de popor, tineri și bătrîni, suspinînd și vărsînd lacrimi în urmă-i.

Lăsăm deci să urmeze toate ostenelele D-Sale aduse în decurs de 12 ani întru înflorirea St. noastre biserici. În anul 1886 când a venit în parohie, a aflat o biserică în care ploava și care era lipsită de cele mai trebuincioase lucruri. A aflat și o școală care numai numele îl purta, era o adevărată ruină atât în zidire cât și în învățământ.

Îndată în anul următoriu 1887 la stăruința D-Sale s'a acoperit s. biserică cu pleu (tinichea) cu prețul de 450 fl. v. a. În anul 1892 s'a reparat turnul s. biserici cu 135 fl. În anul 1893 s'a legat s. biserică cu fer și s'a reparat din lăuntru și din afară cu 400 fl. Toate aceste cheltuieli s'au acoperit prin aruncuri și daruri de la comuna politică.

Apoi tot în decursul păstoririi D-Sale s'a înfrumșetăt s. biserică cu felurite lucruri (2 policandre, 6 icoane mari, ornate, Evanghelie, 4 prapori, cruce de argint china, trichere de argint, disc, stea, lingurițe, baldachină etc.) a căror preț atinge suma de peste 400 fl.

Acestate toate prin colecte, umblînd singur cu lista din casă în casă și adunînd grâu, cucuruz, ovăs, scl. pentru sus numitul scop. S'a îngrădit curtea s. biserici cu zid spre stradă. S'a făcut o fundațiune pentru plățirea preotului. Capitalul s. biserici încă s'a sporit la suma de peste 1000 fl., ear' când a venit dînsul la noi s. biserică avea un capital numai de 45 fl. Prin frumoasele slujbe cercetarea bisericii încă a sporit, ceea ce se vede din venitul tasului, căci mai înainte tasul aducea numai 4 fl. ear' anul trecut a adus suma de 29 fl.

Pentru școală încă a ostenit foarte mult. S'a șindilit de nou, s'au podit chiliile învățatorului și sala învățământului și s'a provăzut cu unelte trebuincioase.

S'a zidit grajd nou și s'a îngrădit curtea școlăle cu scînduri și lățeți. Toate acestea au costat peste 800 fl., care sumă s'a acoperit parte din aruncuri, parte din daruri esoperate prin dînsul, unde multe lupte, ostenele și năcăruri a avut până ce i-s'au încuvințat.

Ce privește învățământul, noi am fost prea mulțumiți, ceea ce dovedesc și examenele.

Aducînd aceste la cunoștința tuturor, decherăm că ne-am mîndrit cu iubitul nostru preot-învățătoriu, al cărui nume va rămîne pururea neșters în inimile noastre.

Zorlențul-mic, în 13 Iulie 1898.

Alexa Beneș, Dimitrie Biriescu, Petru Ștefaniga, Atanasie Sîrbu, Ioșif Jura, membri în com. parochial. Nicolae Tucă, june econom. Ioan Vlad, Solomon Tucă, episcopii parochiali

PARTEA ECONOMICĂ

Îmbunătățirea stării economice a poporului.

În timpurile trecute omenimea purta lupta de caste. Era întrebare: că, cine e nobil și cine e iobagiu? Fiecare trebuia să țină strîns la soarta sa, căci altcum nu era bine. — Starea aceasta a ținut până mai în timpul din urmă.

Cu ceva mai în urmă s'a început lupta confesională, când frații de un sînge se prigoniau unul pe altul și se urau de moarte; când om pe om se persecuta fără ca să-și dea seamă, că întemeiătoriu creștinătății cu totul altcum a învățat.

Astăzi, încă nu stăm de tot bine.

Și lupta de caste, și lupta de confesiune tot mai există, dar' nu așa de înfocată, ca în trecut.

Există însă ceva, mai presus de toate: *materialismul*. Am ajuns până acolo, de nu te mai cunoaște nime, nici te întreabă: ce ești? ce eugeți, ci: cât ești de avut? câtă avere ai? De pe avuție se judecă omul cât o de priceput și cât e de greu, în toate afacerile.

Ceea-ce e la indivizi, aceea e și la naționalități. Care e mai avută, aceea e și mai puternică.

Nu voui să vorbesc în general, despre economia tuturor națiunilor, ci despre starea economică a poporului românesc.

E adevărat, că timpul trecut a pus societatea în mare nerîndueală. Cel mai slab era asuprit preste măsură, de cel puternic, așa indivizii și tot așa și națiunile. Întră națiunile asuprite este și națiunea română.

Toate celelalte popoare s'au recules repede, ba unele au înaintat așa de repede, că omul trebuie să se mire de ele, numai poporul românesc a rămas înapoi. Nu trebuie să ascundem aceasta, ci s'o spunem verde, căci ce folos avem, dacă ne vom ascunde păcatele și înaintea lumii ne vom arăta curății?!

Oare nu e păcat, că am lăsat străinii să se încuibe întră noi? Nepăsarea noastră a făcut, că industria și comerțul în părțile românești să fie tot în mînilor străinilor. Am înaintat pe toate terenele — în asemănare cu impregiurările grele — dar' comerțul și industria am părăsit-o. Am lăsat, ca străinul să le practiceze și pe banii noștri să-și bată joc de noi.

De tot ce are săteanul lipsă trebuie să cumpere de la străini, și astfel l'am înavuțit și l'am făcut stăpîni preste noi.

Centre puternice românești cu timpul vor dispăre — copleșite de străini, și numai pomenire va fi, că România au locuit acolo. Și aceasta nu e numai în ținuturi românești din Ungaria, ci și în Ardeal — ba chiar și în România.

Săteanul român când merge la oraș să cumpere ceva, numai de la străin poate cumpăra. Dacă voește să-și vîndă produsele sale, numai la străin le poate vînde. Și ce e mai dureros. . . ! Vînde ieftin și cumpără scump. Noroc pe sătean, că nu are atâtea pretențiuni. Când stăm să cugețăm, câți bani îndesăm în punga străinilor, ne prinde groaza.

Ce să mai zicem de comerțul de la sate, care cu puține locuri — tot e în mîna Ovreiului. Și aici e și mai rău. Negocîrî se vînde cu 3—4 prețuri.

La toate acestea noi stăm și ne mirăm,

că nu putem înainta asemenea cu celelalte neamuri.

Trebuie să apucăm viață nouă, să începem lupta pe toate terenele, cu sînge rece și cu prevedere.

Să ne numărăm câți suntem, și unde suntem mai rari acolo să umplem lipsa. Adecă: să purtăm evidență, în ce ținuturi câți măiestri și neguțători români avem, ear' unde n'ar fi deloc, acolo să trimitem, ca astfel să nu mai fim avisați nici a cumpăra de la străin și nici de a vînde. Până-cînd vom da străinului banii câștigați cu sudoare cruntă, până atunci toată lupta e înzadar.

Să începem lupta de acasă.

Dacă avem în mijlocul nostru pe de ai noștri, să-i spriginim din toate puterile, și în toată concurența ce o fac străinii să nu perdem curagiul, căci dacă pe străini li vom încungiura, vrînd-nevrînd vor trebui să se ducă dintră noi. Probe s'au făcut și rezultatul e de minune bun.

La lucru deci cu toții! !

Pe această cale vom pute ridica națiunea — în altă formă ba.

Să înființăm centre de comerț și industrie, cari să aibă filiale prin toate satele. La aceste casse de comerț să fie notați toți comercianții și industriași, după specia industriei și lipsa ei. Cei săraci să fie ajutați, prin împrumuturi ușoare ori premii. Să se poarte evidență despre învățării de măiestrie și industrie, și dacă cere lipsa, să fie ajutamați. Nu numai învățătorii și preoții, ci toți bindvoitorii națiunei să se străduiască, să îndemne pe săteni la industrie, punîndu-le înainte folosul cel mare ce aduce industria, și paguba ce o are, dacă se încuibă străinul în mijlocul nostru.

Avem câteva reuniuni de comerț, și 'mi-se pare 3 de meseriași, acelea ar trebui să înceapă o activitate mai extinsă, așa ca în toate comunele să aibă filiale.

Un lucru și mai însemnat este de făcut. Știm, că săteanul român mai pe tot locul se ocupă cu plugăritul, ear' rodul muncii sale îl vînde cu preț de nimica Ovreiului sau altui străin. Tot astfel se întemplă când săteanul are să vîndă rachiu ori vin. I să dă pe el un preț de nimica.

Ar fi de dorit, ca în comune să se înființeze „magazine de bucate”, unde să se păstreze bucatele, și numai când au preț bun să se vîndă, ear' în centrele sau orașele cu comerț mai mare să se înființeze „casse de cumpărare și mijlocire”, cari să mijlocească vînderea bucatelor la firmele și morile de prin statele apusene, ori să adune bucatele de la vînzătorii ce le duc la țîrg, ca astfel să-și scăpăm pe sătean de cursa ovreiască. Comerțul românesc să fie în legătură preste tot ținutul unde locuiește poporul român.

Dacă vom face aceasta, singuri ne vom mira de rezultat, care la tot cazul va fi bun preste așteptarea noastră.

Mai iute ajungem la scop cu un popor independent de pungi străine, decât cu unul stors și calicic.

Starea economică să ne fie înainte de toate, căci săraci și lipsiți, vom fi tot de risul lumii.

Terișoare ca Boemia și Moravia ne înecă cu produsele lor industriale, cari trecînd prin mînilor Ovreilor, până ajung la noi se vînd cu 10 prețuri. Dar' poporul de acolo?!

E deștept și neînfrînt. Cu una — cu două nu se pleacă nimînui, ci merge pe picioarele sale, — dar' merge bine.

Cînd vom fi și noi așa?!

Cred, că atunci, când fruntașii națiunii vor fi un singur trunchiu, când nu-i vor mai despărți nici convingeri religioase, nici șoptiri malițioase, nici nimica, ci înainte de toate vor zice: *suntem Români. Pentru nație trebuie să trăim, pentru ea trebuie — dacă se cere — să și murim.*

Petru Vancea.

Tragedia din Sibiu.

Mercuri noaptea, în săptămâna trecută, a întâmpinat ael o mare catastrofă. N'a fost aceasta o catastrofă a elementelor din ogaș, — ploaie, grindină și foc, catastrofe cari în anul acesta au sguđuit poartă și din diferite părți, ci o tragedie din cele mai rare, care mișcă inimi și atentează la nervii publicului. Ca o senzațională sbură dela om la om, din stradă în stradă, până ce Joi dimineața știa lumea din Sibiu groaznică întâmplare: că un căpitan împărțit la statul-mare, cu numele Wasserthal, a ucis preste septe pe locotenentul de dragoni Garibaldi, pentru-că l'a găsit în dragoste cu soția sa.

Eată câteva amănunte: Căpitanul Wasserthal, unul dintră cei mai iefti oficeri, iubit de colegii sei ca și societatea întreagă din Sibiu, s'a căsătorit anul trecut cu flica unui cetățean de la numele Fonn. Dșoara Fonn era una dintră cele mai rare frumuseți pe aici și dragălașul căpitan nici că-și putea găsi o mai potrivită soție.

Frumușea însă nu garantează fericirea mistică. Soția de căpitan ajungând la largul în lumea oficerilor, încunjurată de o ocașă de curtisani, cari o însoțiau pe jos și în obicinuita primblare pe un cal negru ca noaptea, — iute și-a uitat de datele și de le avea față de bărbat și și-a răndat iubirea și altora. Blandul căpitan nu se îndoaia în cinstea tinerei sale soții, iubirea-l făcea orb și singura sa durere era că n'o poate face mai fericită de cum era, mai fericită decât toate femeile din lume.

Deodată însă îi căzu ceafa de pe ochi. Vermele îndoaiei i-se lipise de inimă. Iși dădu-se seama că simțea înșelat, își vedea răstăpăta iubirea sa fără margini priu o îndare de cea mai ordinară. Se puse să caute dovezi, — și le găsi.

Pe Mercuri seara fu chemat la un banchet; soția sa pretostând dureri de cap, rămase acasă. Depărtându-se căpitanul dadu ordin secret servitorului seu credincios, ca să-l cheme de la banchet, — în cazul că vine și va fi mai rău. Ajungând la banchet căpitanul muncit de chinurile jeloziei și odată ochii, privi asupra celor de față și văzând că dintră ei lipsește cavalerul Garibaldi, — deveni palid și îl cuprinse un tremur nervos. Ca un fulger îi săgută în minte bănuiala că soția sa pentru acest Garibaldi va fi rămas acasă, nu pentru durere de cap. Și nenorocitul avea să se convingă de trista realitate.

Preste o oră sosi servitorul cel credincios și îi spuse căpitanului ceva la urechie. Acesta se repezi fără nici un cuvânt la garderoabă, își luă spada și după câteva minute fu acasă, unde găsi ușa încuiată. Dormitorul era debil iluminat și din lăuntru se auziau șoapte de dragoste, ciripitul paserilor nocturne ce se îndrăgosteau: a frumosei căpitanite cu locotenentul Garibaldi. Soțul înșelat nu ascultă mult, ci se lovi cu furie de ușă, pe care o ridică din pământ, ear' cu spada în mână se repezi la cel ce i-a răpit liniștea, fericirea și soția. . . Ca doi pași îl ajunse pe cel ce din patul necinstit se refugiase după sobă, și acel îl strâpuse fără milă pringăt și prin inimă. . .

Un hărcăt surd din peptul locotenentului ucis, un țipet spasmodic de frică și desna-dejde din sinul desvilit al soției necredincioase, pe care căpitanul o dadu pe ușă afară ca pe o creatură lăpădată. — și frumoasa dramă se sfârși în puține clipe.

Căpitanul eși, ca să și insinue fapta foruzilor militare, ear' odaia rămase pustie, sinistră, palida lumină se vârsa preste cadavrul locotenentului, din ale cărui rane sangele curgea și pot preste tapetele prețioase. . .

Încă în acea noapte auzi orașul de groaznică întâmplare.

Astăzi, când scriu aceste șire, locotenentul Garibaldi e deja înmormântat, căpitanul soțul înșelat e la închisoare, ear' soția sa, cea mai despectabilă figură din aceasta tragedie, a plecat din Sibiu, întovărășită de bunica-sa. Lumea compătimente sincer pe nenorocitul căpitan și se întoarce cu dispreț dela ființa femeiască, care frumoasă și sensuală cum era, a provocat acest trist accident. Și lumea are cuvânt să-l admire pe căpitanul, care astfel și-a apărat cinstea de bărbat, — căci mulți Garibaldi sunt în această lume și de tot puțini Wasserthali!

O, femeie! Tu, care împreună plăcerea cu păcatul, farmecul cu disprețul, rafineria cu nenorocința, când înceta-vei a fi izvor de dureri sufletești și de nenorocire trupească? Când înceta-vei a ne cere jertfe?

Sibiu, 26 Iulie 1898. *Marillo.*

Adunarea generală a Asociației.

Convocare.

În sensul §§ 23 și 26 din statutele „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român.” se convoacă adunarea generală ordinară a Asociației în Beiuș pe zilele 27 și 28 August st. n. 1898, pe lângă următoarea

Programă:

Sedința I.

Sâmbătă în 27 August 1898 st. n. la oarele 11 a m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului central în decursul anului expirat.
3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri:
 - a) pentru examinarea raportului;
 - b) pentru examinarea rațiociniului pe 1897 și a proiectului de budget pe 1899;
 - c) pentru studierea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare;
 - d) pentru înscrierea de membri și încasarea taxelor.
4. Propuneri eventuale.
5. Disertațiuni.
6. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri și încasarea taxelor.

Sedința II.

Duminică în 18 August 1898 st. n. la oarele 10 a m.

Ordinea de zi:

1. Rapoartele comisiunilor exmise în ședința I.
 2. Alegerea secretarului I.
 3. Alegerea președintelui, vice-președintelui și a comitetului central.
 4. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.
 5. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale.
 6. Încheierea adunării generale.
- Se observă, că eventualele disertațiuni și propuneri au să fie prezentate presiului Asociației în scris cu 8 zile, ear' eventualele interpelațiuni cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din ședința comitetului central al „Asociației pentru literatura română”, ținută în Sibiu la 21 Iulie 1898.

Dr. Harion Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Dr. Beu m. p.
secretar II.

NOUȚĂȚI

Arad, 29 Iulie n. 1898.

Bismarek bolnav. De câteva zile încoace sosesc dese știri despre o serioasă boală a principelui Bismarek. E boala de apă ce l'apasă ca pe toți bătrânii. La patul marelui bărbat veghează fiii sei Herbert și Wilhelm și mai mulți medici. Ultimele știri vorbesc de îmbunătățire

Papa Leo al XIII. ajuns aproape de 90 de ani, suferă în timpul din urmă foarte mult. Semnele slăbiciunii bătrânețelor se ivesc. Cardinalul Rampola a preluat multe din agendele papei.

Logodnă. Dșoara Paulina Văianțiu și dl Dr. Valeriu Mezin își anunță fidațarea lor, întâmplată la Timișoara în 28 Iulie 1898.

Concert și teatru în Oravița-română. Luni în 1 August se va da din partea corului vocal gr. cat. din Oravița română concert și teatru în sala „Impăratul Austriei”. Bilete de intrare se capătă de la dl invitatător I. Bogdan, conducătorul producțiunii. Venitul curat e destinat fondului școalei gr. cat.

Nonă gramatică română. A apărut de curând de sub tipariu: Gramatica Română pen-

tru școalele primare de Ioan Petron, profesor. Partea primă. Proposițiunea simplă. Arad, 1898. Editura autorului. Prețul 15 cr.

Nou defraudant. Din Seghedin vine vestea, că subjuđele de ocol din Zombor, *Keszler Sándor*, a fost arestat din cauza defraudărilor.

Daruri rusești Muntenegrului. Acum câteva săptămâni țarul rusec trimisese principelui din Muntenegru pentru ostașii lui 70 000 puști de cel mai desvêrșit sistem și vr'o jumătate milion de cartușe. — Acum earăși vestesc foile, că un vapor rusec a sosit în orașul maritim muntenegrean *Antivari* aducând domnitoriului muntenegrean un număr de tunuri cu toate cele de lipsă pentru ele, chiar și cai; d'asemenea o întocmire desvêrșită pentru cătane ce se îngrijesc de bolnavi și răniți în răzbel. Din toate acestea se dă cu socoteala, că principele *Nikita* plănuiește ceva ascuns.

O mașină cu vapor de preste 100 de ani. — O revistă austriacă semnalează o mașină cu vapor construită în 1745 și care, după-ee a fost întrebuințată continuu timp de 150 ani, servește și acum 5 ore pe zi pentru a acționa o pompă într'o usină de cărbuni în împregiurimile Bristolului. Mașina aceasta întrebuințează aburul la o presiune de o atmosferă și jumătate. Puterea ei e de 52 cai-vapor.

Alcoolismul în Danemarca. — Vreți să știți cum se procedă în Danemarca pentru a se feri de beție? Eată

Agentii de poliție urcă în trăsură și conduc acasă cu foarte mare luare aminte pe toți oamenii beți pe cari îi întâlnesc pe strade.

Aceia cari nu pot să vorbească, sunt conduși cu trăsura la comisariat, unde li-se descopere adresa în urma perchițiției, și apoi sunt conduși cu aceeași trăsură acasă. Dar' aci nu s'au sfêrșit lucrurile, ci d'acum în colo începe singularitatea sistemului.

Cărciumarul care se descopere că a vândut cel din urmă păhar cu hêntură bețivului, este invitat, sub pedeapsă de execuție, să plătească nota de transport a clientului său.

Două execuții de acest soi motivează închiderea cărciumei.

Americanii și numărul 13. — De câțva timp locuiește la Veneția, într'un palat din Canalegrand (Marele Canal) arhimilionarul american Argus, care are unul dintră bucătarii cei mai renumiți din lumea întreagă. Americanul invitat foarte des la masă pe notabilitățile din oraș și pe străinii de valoare cari trec pe acolo.

Zilele trecute fiind aniversarea independenței Statelor Unite, el invită la prânz mai mulți oameni, printre cari o damă de onoare a reginei Italiei, un prinț roman, etc.

În momentul în care invitații erau să se așeze la masă, americanul văzu cu groază că erau 13 la număr.

Fiind prea târziu, ca să invite pe altcineva, dl Argus rugă pe cele 12 persoane prezente de a se așeza la masă, și chiar el singur îi servi, luând parte la conversațiile lor, dar' fără să guste nici un pic de mâncare, ca să nu completeze numărul nefast de 13.

Invitații spun acum că nici odată n'au fost serviți cu mai mult zel și respect de cât atunci.

Se află de vânzare casa din ulița Capa Nr. 37 (Kapa uteza 37). Doritorii de a cumpăra să binevoiască a se adresa la proprietarul din Coșar 28.

ULTIME ȘTIRI

Războiul.

De trei zile din toate părțile se adevărește, că America și Spania au intrat în tocmele pentru încheierea păcii. Telegrammele de astăzi despre această pășire sună astfel:

Madrid, 28 Iulie.

Ministrul-president *Sagasta* a împărțășit în public, că *pertractările pentru încheierea păcii între Spania și America au început în mod oficial.* În consiliul de ministri din Washington vor fi stabilite condițiunile, cari pe semne Sâmbăta viitoare vor fi împărțășite ambasadorului francez Cambon.

Washington, 28 Iulie.

Condițiunile despre încheierea păcii sunt cele următoare:

1. Spania nu va mai ave întru nimica să poruncească la insula Cuba și recunoscând, că poporul cuban are drept a-și alege guvern stabil sub ocrotirea Statelor-Unite americane.

2. Insula *Puerto-Rico* va fi predată pe deplin Americanilor.

3. În privința insulelor Filipine se va alcătui o comisiune pentru regularea stărilor de acolo, America nu voește altceva decât să aibă o stațiune de cărbuni.

Bursa de mărfuri dela 26 Iulie n. 1898.

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chlg.		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chlg.	
		dela	până		dela	până
G r a u						
Bănățenose vechlu	76	8,40	8,45	76	—	—
Grâu dela Tisa v. n.	77	8,60	8,70	77	—	—
Grâu dela Pesta v.	76	8,35	8,49	76	—	—
Grâu dela Alba-Reg v.	76	8,40	8,45	76	—	—
Bacloca v.	74	—	—	74	—	—
Grâu ung. de Nord v.	75	—	—	74	—	—

Săminte vechi ori nouă	Sotul	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chlg.	
			dela	până
Săcară	—	—	7,30	7,80
Orz	—	—	—	—
de bere	—	—	5,95	5,75
Ovăz	—	—	6,60	6,90
Cucuruz (porumb)	bănăț.	—	—	—
	de altsolu	—	—	—
Meiu	—	—	—	—
Hrișcă	—	—	—	—
Grâu	Sept.-Oct.	8,48	8,50	—
Secară	"	6,31	6,32	—
Cucuruz	"	6,11	6,17	—
Ovăz	Malu	4,21	4,28	—
	Oct.	5,39	5,41	—
				10,63
				5,06

Produse div.	S o t u l	Cursul	
		dela	până
Sēm. de luc.	ungurească	29,—	31,—
Sēm. de trif.	Lucornă ungurească pr.	30,—	33,—
	roșie	25,—	27,—
Oleu de rap.	rafinat	95,50	60,—
Uns. de pore.	dela Pesta	6,40	—
	dela țeară	6,40	—
Slănină	sântătată	59,—	60,—
	afumată	60,—	61,—
Sēm.	—	—	—
Prune	—	7,—	8,50
Lictar	slavon, nou	16,—	17,—
	bănățenose	—	—
Miere	brută	—	—
	ga bină străcurată	—	—
Ceară	de Rosonau	—	—

P i a ț a.

	Arad	B.-Pesta
Grâu vechi	fl. 8.50	fl. 8.50 p. toamnă
„ nou	„ 8.30	„ —
Cucuruz	„ 8.50	„ 5.50 „ Aug.
Orz	„ 7.50	„ 6.20 „ Sept.
Săcară	„ 7.50	„ 6.35 „ toamnă
Ovăz	„ 7.60	„ 5.39 „

Păștioase:

Fasole boabe mari albe și rot.	fl. 6.50—7.—
„ „ „ cenușii	„ 6.—
„ „ „ colorate	„ 5.50
Linte	„ 10.15
Mazere pentru fert	„ 8.50—9.50
„ „ curățita	„ 15.—
Macu	„ 28.—
Porci greut. 320—380 kg.	59½—60 cr. p. kg.
„ „ 280—300 „	59½—60 „
„ sêrbești	59— 61 „

Editor: Aurel Popovici-Barciannu.

Redactor responsabil Ioan Russu Șirliannu.

Bibliografie.

„Manual complet de Agricultură rațională.” de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la școala centrală de agricultură de la Ferăstrău și la Seminarul Nifon Mitropolitul, pentru usul școalelor speciale secundare și superioare de agricultură, Seminarilor, școale normale, studii particulare și de consultat pentru agricultorii practici.

Cartea a fost aprobată de Ministerul Agriculturii, Comerțului, Industriei și Domeniilor, și subvenționată de Asociațiunea transilvană pentru literatură română și cultura poporului român din Sibiu, de Reuniunea agricolă a comitatului Făgăraș, și numeroase alte societăți științifice și economice.

Lucrarea cuprinde 4 părți:

Partea I. Agrologia sau agricultura generală — 33 coale de tipariu având 217 figuri intercalate în text. Costă 5 coroane sau 7 lei.

Partea II. Fitotehnia sau cultura specială a plantelor, dimpreună cu Fânatele și pășunile — 38 coale de tipariu cu 202 figuri în text, costă 10 lei sau 8 coroane.

Partea III. Zootehnia sau cultura vitelor, dimpreună cu nutrițiunea vitelor, industria lăptării și cunoașterea lânii, peste 30 coale de tipariu, cu vr'o 200 figuri în text, diferite rase și specii de vite domestice copiate după natură, (Se află sub tipariu și va apărea până la finele anului) costă 10 lei sau 8 coroane.

Partea IV. Economia rurală (va apărea mai târziu).

Cartea este în 4 volume mari deosebite, formând însă un singur tot și cuprinzând tot ceea ce privește agricultura, atât din punct de vedere științific, cât și practic, este scrisă într'un limbaj ușor, popular, cu terminii culeși din însuși graiul poporului agricultor. Ea se deosebește în mod

esențial de produsele literare similare, apărute până acum în limba română, prin varietatea și cuprinsul ei, căci este cea dintâi carte de specialitate care ia concurența cu cele mai bune lucrări germane și franceze. Toate societățile literare naționale și Revistele de specialitate au recunoscut unanim valoarea ei.

Ea umple un mare gol în literatura română de specialitate și n'ar trebui să lipsească de pe masa nici unui agricultor practic, mare și mic, cum nici din Biblioteca școlară și ale Reuniunilor culturale și economice. Prețul, față cu sacrificiile făcute de autor în adunarea materialului și munca depusă, este moderat.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră” de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fiecare lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări”, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad”, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză”. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese”. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate”, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!” comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor”. Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice”. Nr. 11—12 E. Hodoș, „Cântece Bănățene”, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand

„Istoria universală” pentru școalele secundare de *Vasilie Goldiș*, profesor. Volumul III. *Erul nou*. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Brașov. 1897.

„Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României, publicate de *Dimitrie A. Sturdza*. București. 1888—1896. Tipografia Carol Göbl. Cuprinde:

Volumul II) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tractatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tractatul de Paris.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1857

Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 10 Septembrie până

la 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7) Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ioan pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

„Manual de Theologia Morală” de *Dr. Athanasie Mironescu Craioveanu*, profesor la universitatea din București. Tipografia „Cărților bisericesti”.

„Gramatica Română” pentru învățământul secundar de *Ioan Petran*, profesor. Partea I. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului.”

„Abecedar Ilustrat” compus pe baza principiilor pedagogice moderne de învățării: *Iosif Moldovan, Nic. Stefu, Iuliu Grosorean, Nic. Boscaiu și Petru Vancu*. A se cere la administrațiunea „Trib. Pop.”

Banca generală de asigurare mutuală.**„TRANSILVANIA”**
IN SIBIU.

(33) 61—

asigurează pe lângă condițiunile celei mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiz, Bihor, Cănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului” A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebreale

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.